LIETUVIŲ DIENOS

PIANISTĖ RAIMONDA APEIKYTĖ

LITHUANIAN DAYS
APRIL 1970

1970 M. BALANDŽIO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca. 90029
Telefonas: 664-2919

1970, balandis No. 4 (203)
Eina XXI metai
April, 1970 No. 4 (203)
Vol. XXI

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų k. Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų k. Redaktorius / English Editor
Alfonsas Milukas

Leidėjas / Publisher
Anthony F. Skirius
Administratorius / Circulation Manager
Juozas Andrius

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.
Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without separate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija taiso ir tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį.
Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.
If subsription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 85 centai. **Single copy 85¢**

Prenumerata metams $8.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $8.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $12.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

TURINYS / CONTENTS

Mūsų Fondai. Balfas. 3
Mokslo ir kūrybos simpoziumas. .....
Iliustruotas reportažas 4
SPAUDOJ IR GYVENIME:
Krokodilo ašaros 6
Ar visuomet "Tiesa" tiesą rašo? 6
Europoj vos ne pirmaujam... 6
Kam siučiami čia tarybiniai solistai? .. 6
Vytėnai — naujas liet. saleziečių centras 7
K. Barėnas, **Naujasis pavendenės klebonas.** . 8
A. Tyruolis, **Lietuva svetimųjų raštuose.** 9
KNYGOS IR AUTORIAI:
Šiame numeryje. 10
Piligrimas tautų šventovėse. 11
Naujos knygos 11
G. Gudauskienė, **Praturtėjome nauja koncertine pianiste.** Apeikytės koncerto proga. .12
IŠ ČIKAGOS LIETUVIŲ VEIKLOS.
J. Janušaičio reportažas. 14
VEIDAI IR VAIZDAI.
Iliustruota kronika. 15

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS
.... 16

ENGLISH SECTION

Restoration of Independent Lithuania.
By Dr. J. J. Bielskis. 17
Curriculum Vitae, by A. Kairys. 18
Lithuanian History in Stamps. CXXIV. 21
LITHUANIANS MAKE NEWS. 21

Nuo abstrakto iki realaus. Prano Gasparonio skulptūros darbai. J. Tininis. 22-3

VIRŠELIAI / COVERS
Pirmasis / Front Cover

Pianistė Raimonda Apeikytė, Los Angeles, California.

žiūr. 12 — 13 psl. iliustruotą straipsnį.

Pianist Raimonda Apeikytė, Los Angeles, California.

Foto Pr. Gasparonis

To her fellow Lithuanians Raimonda Apeikytė is more than a glamour girl of the youngest exile, generation. Her life in America has been one of hard gained success since she has won at the age of five a competition of drawing sponsored by Life magazine.

Encouraged by her music teacher, A. Nakas, she then diligently devoted herself to piano playing. Her advanced music studies took place at De Paul University, Illinois (prof. Kenney). Then coming from Chicago to Los Angeles, she studied under the guidance of B. Budriūnas and lately at the Immaculate Heart College (professors John Larkin, Richard Gother, John Ringold).

She has received the Young Artists' Award in 1964 and 1969, also an Irving Memorial Scholarship for 1968-69. After receiving her master's degree she is now the teacher of a piano class at San Fernando State College. And has just appeared with a recital fully testifying her musical endowments and achievements: Bach, Ravel, Beethoven, Chopin, Gruodis.

Whilst only a slight glance at a few moments of her plus-career activities (pictures on pages 12 and 13) show another dedicated activity in the best traditions of Lithuanian art and life, in the midst of her folks and countrymen.

Balfo centro valdybos posėdžio, įvykusio centro patalpose vasario 20 d., dalyviai.

Sėdi iš kairės: E. Vaišnoraitė, dir. M. Kregždienė, vicepirm. ir teisinė patarėja dr. E. Armanienė, pirm. kun. V. Martinkus, nusipelnę Balfo darbuotojai I. Trečiokienė ir A. Trečiokas, vicepirm. B. Špūdienė; stovi: protokolų sekr. J. Bagdonas, vicepirm. dr. A. Škėrys, V. Kulpavičius, spaudos atstovė E. Čekienė, M. Virbickienė, H. Kulber, V. Padvarietis, dir. D. Jasaitis, reikalų vedėjas kun. P. Geisčiūnas, K. Bačauskas, 100-jo sk. iždininkas J. Jankus, spaudos atstovas V. Alseika, 100 sk. pirm. dr. E. Noakas, dir. kun. V. Pikturna, vicep. St. Dzikas, kun. A. Račkauskas, spaudos atstovas J. Botyrius, dir. S. Bredes, Jr.

Foto P. Kisielius

The board of Directors of BALF (ULFRA — the Unite Lithuanian Relief Rund of America) met in New York on Feb. 20th. The meeting was attended by other meritorious members of the organization and of the press.

Mūsų fondai

BENDRASIS AMERIKOS LIETUVIŲ FONDAS (BALF)

Pradėję kalbą apie mūsų fondus (š. m. sausio nr.), tarp kitų užsiminėme Balfą — Bendrą Amerikos Lietuvių Fondą. Balfas yra šalpos fondas, nors jo varde šalpos žodžio ir nėra. Yra žodis "bendras". Kodėl jis, tas fondas, bendras? Iki jo "gimimo", t. y. iki 1944 m., veikė kelios lietuvių šalpos organizacijos: A.L.R. Kat. Federacijos Lietuvai Gelbėti Fondas, Tautininkų Lietuvių Tautinis Fondas, L.L.R.K. Kunigų Vienybės Komitetas Nuo Karo Nukentėjusiems Šelpti, Socialdemokratų, Sandariečių ir kt.

Šelpiamųjų lietuvių skaičius karo pasėkoje didėjo, šalpos reikalai augo, buvo galimybių įsijungti , Tautinį Karo Fondą, kuris JAV-se operavo stambiomis pinigų sumomis, o mažų fondelių toji įstaiga nepripažino, jų nerėmė. 1944 m. kovo 24-5 dienomis visų liet. fondų susirinkimas sutarė sudaryti bendrą fondą. Įkurtas "bendrasis" fondas gavo pripažinimą, nepaprastai išplėtė aukų rinkimo veiklą, skelbdamas savo, taip pat dalyvaudamas bendruose aukų rinkimo vajuose.

Pirmosios BALFo valdybos pirmininku buvo išrinktas dr. kun. J. Končius, vicep. N. Rastenis, fin. sekr. J. Laučka. Pradžioje nebuvo nė vieno samdyto tarnautojo. Fondas ne tik aukas rinko, bet jame dirbantieji dėjo ir savo darbo asmenines aukas. Tik vėliau, veiklos barui plečiantis, reikėjo įsigyti savi namai su sandėliais, samdyti nuolatiniai įv. sričių žmonės.

Pirmųjų Balfo darbuotojų tarpe matome propagandos varytoju sutikusį būti prof. K. Pakštą, puikų kalbėtoją, apvažinėjusį visas Amerikos liet. kolonijas ir savo griausmingomis kalbomis atvėrusį ne tik žmonių širdis, bet ir pinigines. Įsikūrė virš 100 Balfo skyrių.

Ilgainiui Balfui teko rūpintis ne tik materialine šalpa, bet ir imigracijos reikalais (kad būtų priimti palankesni im. įstatymai ir p.).

Karui pasibaigus, Balfo dosnią ranką patyrė visi Vak. Vokietijoj į "išvietintų asmenų" stovyklas patekę ir nepatekę lietuviai. Daugelis atvyko čia Balfo parūpintais afidevitais bei garantijomis.

Gal ne vienas prasikūręs šiandieną su ironija minįs "Balfo skudurus", turėtų paklausti savęs, ar neužmiršo grąžinti į rankas įteiktos penkinės, išlipus iš laivo, gyvenimo pradžiai?

Balfo aukoms ištiestų rankų netrūksta nė šiandieną: Vakarų Vokietijoj, Lenkijoj, Sibire ir kt. kraštuose šimtai ir tūkstančiai vargstančių lietuvių. Mūsų, o ne kieno kito pareiga juos atminti. Šiomis dienomis okup. Lietuvos spaudoje pradėtas Balfo puolimas rodo, kad jo auka yra reikšminga ne tik materiališkai, bet ir morališkai. Redde quod debes! Ir atiduok nelaukdamas, kol laukiantis numirs, atiduok, kad jis gyventų!

Mokslo ir kūrybos simpoziumo, vykusio 1969 lapkričio 26 — 30 dienomis, vienas iš bendrųjų posėdžių Jaunimo Centro salėje, Čikagoj.

One of the ssessions of the Symposium of Science and Creativity that took place at the Lithuanian Youth Center in Chicago on Nov. 26—30, 1969.

Foto A. Gulbinsko

B. Nainys, JAV LB c. komiteto pirmininkas, ir dr. A. Avižienis, simpoziumo programos organizatorius, paduoda rankas bendram ir sėkmingam darbui.

B. Nainys, President of the Lithuanian Community of USA and Dr. A. Avižienis, program director. extend hands for united action.

Mokslo ir kūrybos simpoziumas

Po keletos lietuvių kultūros kongresų, kurie ne tik pasibaigus, bet jau ir pradedant juos organizuoti, sukeldavo bangas "nepasitenkinimo" balsų, pernai metų gale įvykęs "mokslo ir kūrybos" simpoziumas", praėjo pradžioje entuziastingo pritarimo, o paskui paglostymo ir prisitaikymo nuotaikoje. Šitai yra konstatuojama objektyvumo dėlei, paties simpoziumo vertės neliečiant.

Jau pats faktas, kad toksai plataus masto akademikų suvažiavimas buvo įmanoma suorganizuoti ir pravesti, rodo, kad lietuviškojoj bendruomenėj dar nėra perdaug įsiveisę bacilų, apnuodijančių ją separatizmo, nesusikalbėjimo dvasia. Kultūros kongresų "kritika" rodė, kad norima iššaukti tam tikra "generacijų skalda", kad. esą, juose neigiami jaunieji kultūrininkai, nors iš tikrųjų šuo buvo pakastas visai kur kitur.

Ką tik praėjusio suvažiavimo programa suorganizuoti buvo pavesta išimtinai jaunosios kartos asmenims. Ir programos dalyviai, su viena kita išimtimi, buvo jauni žmonės, jau Amerikoje išsimokslinę, čia įsigiję akademinius laipsnius, čia užimą mokslo institucijose ar profesinėse organizacijose vietas.

Programos susumuotojų duomenimis dalyvavo virš 70 mokslininkų bei profesionalų, savo srities specialistų. Aktyviai suvažiavime dalyvavusių amžius buvo tarp 25 ir 40 metų.

Suvažiavimo programoje, be keletos bendro pobūdžio paskaitų, kaip dr. A. Avižienio "400 metų aukštojo mokslo sukakties Lietuvoje" (tai sukakčiai suvažiavimas ir dedikuotas), ar dr. J. Girniaus "Istorinis žvilgsnis į lietuviškąją filosofiją", dr. A. Kliorės "Rytojaus mokslo kryptys", moksliniuose posėdžiuose bei forumuose buvo nagrinėjami šių sričių klausimai: Lietuvių iteratūra, Lietuvių ir lyginamoji literatūra, Lietuvių kalbotyra, visuomeniniai mokslai, Matematika, Fizika ir chemija; be to, diskusijų forma buvo nagrinėjama "Išeivijos spaudos užduotis mokslinėje ir kultūrinėje srityse", Mokslininko padėtis savo visuomenėje ir Lietuvių Mokslo Draugijos įkūrimo klausimas.

Gerus reportažus iš diskusijų patiekė perijodinė spauda (ypač "Draugas"), "balansus"

P. Nainienė ir dr. A. Damušis, pradedant mokslo simpoziumo darbus, padeda vainiką prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę.

Mrs. B. Nainys and Dr. A. Damušis inaugurat the Symposium by laying down a wreath at t monument for those who fell for Lithuania's freedom.

suvedė ir kiti laikraščiai, gi "Technikos žodis" (1970, nr. 1-2) labai plačiai pristatė technologijos srities referatus ir jų autorius bei "mokslo išsivystymo sovietų okupuotoje Lietuvoje" apžvalgą. "T. ž." redakcijos nuomone, "šis suvažiavimas įtikinančiai įrodė ne vien tiktai mūsų mokslininkų-technologų gausumą, bet ir jų gilų savo mokslo srities pažinimą, pasigėrėtiną kūrybingumą ir neabejotiną užsiangažavimą lietuviškiems reikalams."

Panašiai galėtume vertinti ir kalbotyros mokslinį posėdį; literatūros sekcijose tektų išskirti gal tik dr. B. Vaškelio ad rem paruoštą referatą bei dr. E. Tumienės žodį lyginamosios literatūros klausimu; kituose stokojo mokslinio rimtumo, objektyvumo ir kartais išvirto į palaidą eilinių pokalbių formą.

Kai kas spaudoje džiūgavo publikos teise dalyvauti diskusijose; deja, su apgailestavimu reikia pasakyti, kad kai kurie politiniai išsišokėliai tą teisę išnaudojo demagogijai, iššaukdami sau pritarimą plojimais ir kitokiais teatriniais efektais.

Iš Lietuvių ir lyginamosios literatūros posėdžio. Už stalo (iš kairės): B. Ciplijauskaitė, Elena Tumienė, K. Ostrauskas, R. Šilbajoris, R. Šliažas. (Nuotraukoje nėra B. Vaškelio).

A Symposium on Lithuanian and Comparative Literature.
Chairman: Dr. K. Ostrauskas, University of Pennsylvania, Philadelphia, Pa.

Iš lietuvių kalbotyros posėdžio. Prof. A. Klimas (kalba), posėdžio pirm.; prof. W. Schmalstieg, prof. A. Salys.

Paskaitos: W. Schmalstiego — Baltų ir slavų kalbų giminingumo klausimas; A. Salio: "Baltų ir slavų kalbų raidos skirtybės".

Lithuanian Linguistics. Chairman Prof. A. Klimas, Dept. of Languages and Linguistics, University of Rochester, Rochester, N. Y.

Iš diskusijų: "Išeivijos lietuvių periodinės spaudos užduotis mokslinėje ir kultūrinėje srityse". Iš kairės: J. Grinius, "Aidų" redaktorius, Bern. Brazdžionis, "Lietuvių Dienų" redaktorius, kun. K. Trimakas, moderatorius, "Laiškai Lietuviams" red., A. Klimas, Lituanus red., V. Kavolis, "Metmenų" red., K. Bradūnas, "Draugo" kultūros priedo redaktorius.

Panel Discussion: "Assignments of the Lithuanian periodical press in exile in the spheres of science and culture".
Moderator: Rev. K Trimakas, SJ, Editor Laiškai Lietuviams. Chicago, Ill.

Mūsų didžiąsias iškilmes visuomet vargina programų perkrovimas pašaliniais dalykais. Nesiskyrė tuo nė šis simpoziumas: susipažinimo ir kiti baliai baliukai, turėję būti lyg ir kokia atgaiva, gal tik kai ką teatgaivino.

Po suvažiavimo likęs konkretus nutarimas: įkurti Pasaulio lietuvių mokslo draugiją ir sudaryta ad hoc komisija išspręs ir sekančių mokslo suvažiavimų problemas.

Šis suvažiavimas surengtas JAV LB centro valdybos (vad. B. Nainiui) iniciatyva. (r.)

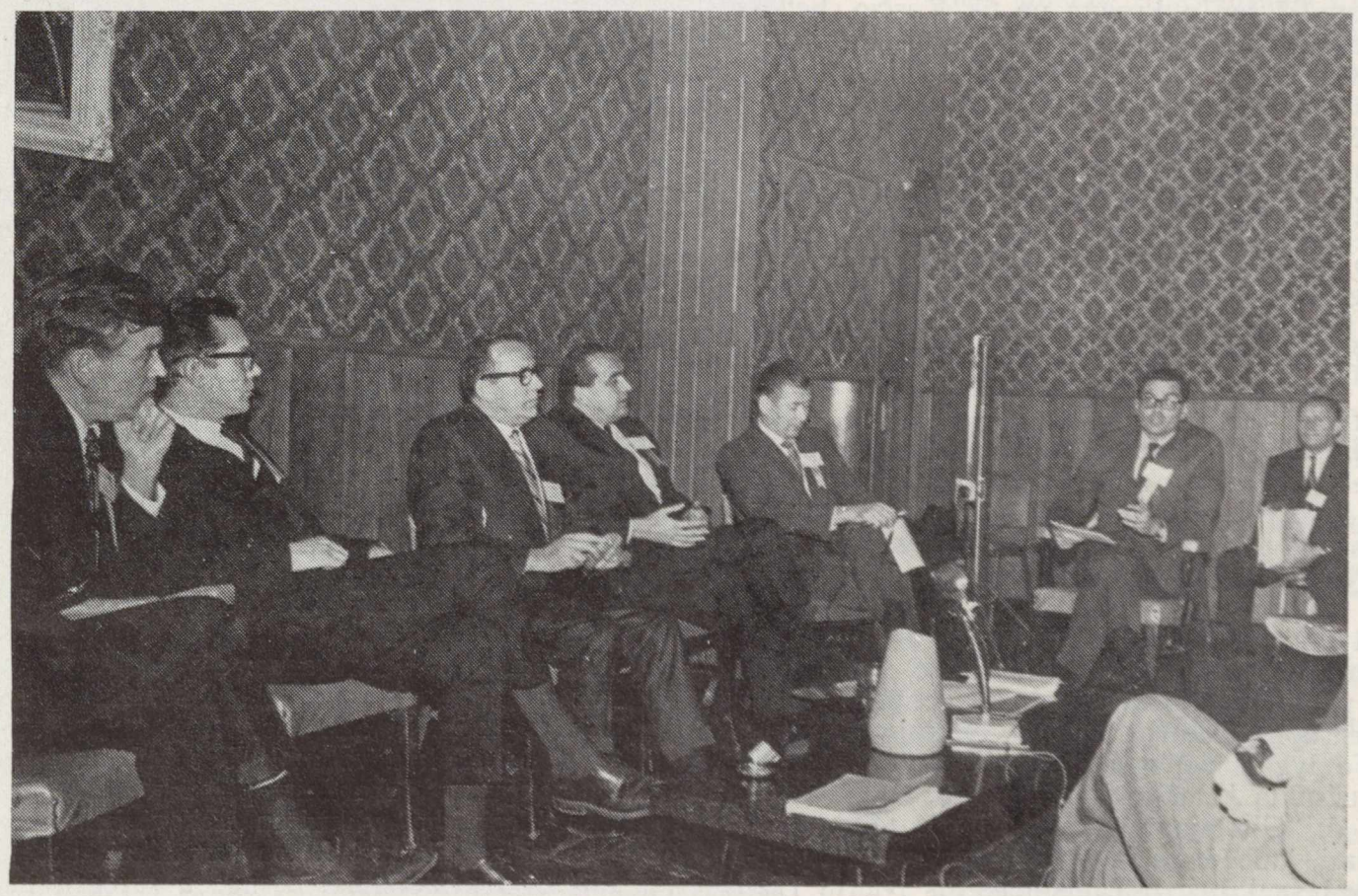

Iš diskusijų posėdžio: "Mokslininko padėtis savoje visuomenėje". Moderatorius arch. A. Barzdukas. Diskusijose dalyvavo (iš kairės): Z. Rekašius, J. Šmulkštys, Br. Nainys, V. Vygandas, dr. E. Lenkauskas, A. Barzdukas.

From a session of discussions: " The status of a scientist in his own society."
Moderator: Mr. A. Barzdukas, Architect, Falls Church, Va.

Visos nuotraukos A. Gulbinsko

KROKODILO AŠAROS

Užsidarius pernai pranciškonų Šv. Antano lietuvių gimnazijai, ne tik mes čia jos užsidarymą apgailėjome, bet dėl jos užsidarymo krokodilo ašaromis pravirko ir sovietiniai kultūrryšininkai okupuotoje Lietuvoje. Tiesiog neįtikėtinas dalykas: komunistai, kovotojai prieš religiją ir jų vadinamus "religininkus", šoko aimanuoti dėl gimnazijos, kurią vedė "religinių prietarų skleidėjai" pranciškonai! Pasaulio galas ar kuri kita pavietrė!

O gal tai tik "realistiškai socialistinis" humoras?

Žvilgterkime į reikalą iš arčiau. Tos "ašaros" laiško forma pabiro Vilniaus "Tiesoje" pernai metų spalio 4 d. numeryje. Laiškas tariamai rašytas iš Amerikos ir, kaip pats laikraštis pastebėjo, gautas pavėluotai. Kokia to "pavėlavimo" priežastis, nebuvo nurodyta. Galima pagalvoti, kad jis užkliuvo cenzūroje. Bet toks galvojimas, tur būt, atkrenta, nes daugiau pagrindo manyti, kad tam laiškui praeiti pro cenzūrą (bent pašto) nereikėjo, nes jis greičiausiai parašytas ten pat redakcijoje, o gal ir "Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais komiteto" būstinėje. Kad laiškas neautentiškas, arba kad jo autorius J. Kastis (Kasčiūnas) tik iškaba, apie tai prasitarė net ir mūsiškis "atviro žodžio" mėnraštis ("akiračiai", nr. 10/14, 1969 m. lapkritis), pasak kurį tame laiške šalia apstaus neįtikėtino naivumo "daug smulkių 'situacinės aritmetikos' klaidų, kurios verčia abejoti laiško autentiškumu". Pagaliau, žinoma, ne tiek svarbu kas tas laiško autorius bet ko jis ten verkia, ko gaili, ir ką siūlo konkretaus, kad gimnazija galėtų veikti. Nieko! Absoliučiai nieko! Jo "prašymas" tik toks: "Siųskite mums lietuviškas vaikiškas ir nevaikiškas knygas, žurnalus, laikraščius, nuotraukas ir skaides (skaidres — diapozityvus) personaliai ir šeštadieninėms mokykloms..." Girdi, "mes ir užsimokėtumėm, jei ne per brangiai kainuotų".

Tai mat, kokios pagalbos prašo, kad Šv. Antano pranciškonų gimnazija galėtų gyvuoti. Bet argi dėl to gimnazija užsidarė, kad neturėjo J. Kasčio prašomų dalykų? Užsidarė dėl to, kad trūko lėšų. Kelių dešimtų tūkstančių dolerių. J. Kastis tai žino, bet to neprašo. Jis savo prašymą nusuko visai kitan frontan, būtent, į šeštadienines mokyklas, kurios veikia, puikiai veikia, kurioms nieko netrūksta — nei mokinių, nei mokytojų, nei vadovėlių. Tat ko ten braunasi J. Kastis? Į ten nukreipta ne tik Kasčio, bet ir partijos oficiozo "Tiesos", ir "kultūrinių ryšių" komiteto kanonada, nes susirūpinta, kaip į lietuviškas šeštadienio mokyklas įfiltruoti komunistinės bacilos.

Tas tariamas "pagalbos šauksmas" buvo reikalingas tam, kad galėtų atsiliepti "kultūrinių ryšių" komitetas. Jis tuoj ir atsiliepė, tų pat metų lapkr. 12 d. "Tiesoje" rašiniu "Jeigu priimtų tą pagalbą..." Čia komiteto pirmininko pavaduotojas jau aiškiai išporina: "...mes stengsimės ne tik užsakyti vadovėlių, bet ir pasirūpinsime pasiųsti Amerikos lietuviams metodinių ir pažintinių filmų, metodinių priemonių, skaidrių, vaikų knygų..." Ir, žinodamas, kad tokios "paramos" lit. šeštadieninėms mokykloms tikrai nereikia, lyg ir save pateisindamas, priduria: "Jeigu jų nepriims vakardiena gyvenantys pedagogai ir jų vadovai, tai gal bent pasinaudos namų švietimui tėvai, kuriems tikrai rūpi..."

Dėl tokios siūlomos "paramos" atsiliepė kai kuri mūsų spauda (Ž. "Darb." 1969 gr. mėn.); buvo paminėtina, kad ryšininkai geriau padarytų, pasirūpinę lietuvių vaikais Gudijoje, Sibire ir pn. To lyg ir nepamatę neišgirdę, "ryšininkai" savo užsuktą katarinką varė toliau. Š. m. vasario 5 d. "Gimtajame Krašte" jie ir toliau skeryčiojasi, kalbėdami jau apie "bendrą mūsų rūpestį". Į šauksmą, esą, atsiliepę "iš įvairių Lietuvos kampelių" vis nauji skaitytojų laiškai. Ką tie susirūpinę skaitytojai siūlo? Vienas braižybos mokytojas siūlosi atsiųsti "savo kūrybos"; be to, mokinių darbelių, nuotraukų; kaunietis J. M. norėtų atsiųsti "knygų ir kitų mokyklinių priemonių"; Balbieriškio mokyklos klubas — knygų ir žurnalų... Tai ir visa "parama". Tik to, ką užsiminė "ryšių komitetas", nieko kito ir nieko daugiau. Užsidariusiai gimnazijai paramos kaip nėra, taip nėra. O ašaros byra. Byra net pačiam "švietimo ministrui" M. Gedvilai. Pasak G. K., jis taip graudžiai raudąs: "Tai mus labai jaudina dar ir dėl to, kad praktinės galimybės mokytis gimtosios kalbos nebeturi tie **lietuviai išeiviai, kurie savo kukliomis santaupomis bei pastangomis carinės patvaldystės ir lietuviško žodžio bei rašto draudimo metais padėjo savo tėvynainiams, gyvenantiems Lietuvoje...**" (Mūsų pabraukta. — Aut.).

Įsidėmėkite: Gedvila kalba nebe apie pranciškonų gimnaziją ir ne apie šeštadienines lituanistikos mokyklas, bet apie tuos senukus, kurie anais senais caro laikais padėjo lietuviams, gyvenantiems Lietuvoje. Jeigu neklystam, nuo to laiko jau praėję 60-70 metų, daugelis anų lietuvių jau išmirę, o ir tie, kurie dar gyvi, — 80 ar 90 metų amžiaus, ir jiems lietuvių kalbos mokytis, kažin, ar bereikia. Bet "švietimo ministras", kaip oficialus asmuo, negali "bendradarbiauti" su pranciškonais ar lituanistinėmis imperialistiškai nacionalistinio nusistatymo "vakardienos" mokyklomis, tai jis užgiedojo nei į kuolą, nei į mietą, svarbu tik, kad ir jis savo autoritetingą kapeiką pridėdamas.

Kaip gi su tais siūlomais, metodiškai, pedagogiškai paruoštais vadovėliais? Tuo tarpu pasitenkinkim vienu pavyzdžiu, kuris, iš tiesų, gal ir atitinka šių dienų hipinei jaunimo dvasiai: štai ištrauka iš "Lietuvos TSR Švietimo ministerijos patvirtintos" chrestomatijos XI klasei, kaip jaudinančiai ten kalbama apie "didžiojo brolio" tautos žymiąją poetę Achmatovą: "..paleistuvė ir vienuolė, kurios paleistuvystė suplakta su malda". Nekalbant apie visą kiaurai socialistiškai marksistinį metodą, kaip šis, taip ir kiti lituanistikos vadovėliai marginte išmarginti panašiais deimančiukais.

Ačiū. Nei jūsų peršamų vadovėlių, nei kitos komunistinės propagandos, mums nereikia. Pasitaupykit ir tas krokodilo ašaras ateinančioms sunkioms dienoms, kai reiks apverkti nuodėmes už nustalininimą Stalino, tėvo ir mokytojo, vado ir įkvėpėjo. "Didysis brolis" prie to jau eina.

A. Č.

AR VISUOMET "TIESA" RAŠO TIESĄ?

Pedagoginių pokalbių skyriuje — "Tiesa", 1970 m. balandžio 5 d. — straipsnelyje "Ką moka būsimieji pirmokai?" tarp kitko skaitome:

"...Prieš devyniolika metų, kada tapau mokytoja, lankydavau vaikučius namuose. Jie buvo kaimiečiai, neklausė radijo, nežiūrėjo televizorių. Tačiau **dauguma jų būdavo gana išprusę, gerai paruošti mokyklai"** (Pabraukta aut.).

"Keista, šiandien netgi miestuose vaikai žinių, kokių turi žinoti ateinantieji į pirmą klasą, turi labai maža. Tiesa, tai ne dauguma, **bet vis dėlto didelis procentas** (Mūsų pabraukta, LD). Kai kurie vaikai nemoka laikyti rankoje pieštuko, o apie lazdelės ar kitų elementų parašymą net negirdėjo. Kada pasiūliau mokiniams parodyti, ką jie moka, padainuoti kokią dainelę, pasakyti eilėraštį, **dauguma vaikučių** (Mūsų pabr., LD) dainavo suaugusių dainas apie meilę, kurias nugirdo per išgertuves.

Tenka daryti tokias išvadas: didelė dalis tėvų vaikams neskiria nė mažiausios laisvalaikio valandėlės, neplečia jų akiračio."

"Keista ir tai, kad vaikų kalbos kultūra labai žema. Dauguma dabartinių pirmokų tėvai su septynių klasių bei viduriniu išsilavinimu. Tačiau vaikai ne tik kad kalba tarmiškai, bet jų kalba iš viso neišvystyta, nesugeba suregzti paprasčiausio sakinėlio. Atrodo, kad suaugusieji su jais visai nekalbėjo, o močiutė, auklėdama anūkėlį ar anūkėlę, taip pat mažai jam pasakojo, mažai dalijosi su juo mintimis. — **Leontina MORKVĖNIENĖ, Biržų I vidurinės mokyklos mokytoja".**

EUROPOJ VOS NE PIRMAUJAM, O DVIEJŲ BUTELIŲ PIENO — NĖR!..

Iš reportažo apie Norvegijos čempionių Šebergo IF ir Lietuvos Žalgirio komandų rungtynes dėl Europos moterų rankinio taurės Kaune ..

"Įvirsta suplukęs Gintas Stasiulevičius, treneris.

— Apgyniau, merginos, Lietuvos garbę! Pieno gavau!

— Kam jums tas pienas?

— Ne man. Klausiam norvegių, ką valgys pietums. Išvardino: žuvies, šaltos mėsos, arbatos ir... pieno. O pabandyk, kad gudrus, Kaune sekmadienį gauti pieno!

— Nedidelės ponios — galėjo gerti ir arbatą.

— Galėjo, žinoma, bet ką apie mus pagalvotų? Europoj vos ne pirmaujam, o prireikė dviejų butelių (pieno — tekste praleista — LD) — ir nėra. Visą Kauną sukėlėm ant kojų, bet gavom.

— Reikėjo pas mano senelę užvažiuoti — ji turi ožką, — sako viena, visos nusijuokia."

(Švyturys, 1970, kovas, nr. 6, psl. 10-11).

KAM SIUNČIAMI ČIA TARYBINIAI SOLISTAI SU KONCERTAIS?

Ar kad palaikytų išeivių blėstantį lietuviškumą? Ar dėl ko kito? Pažiūrėkime, ką ir kaip grįžęs solistas turi referuoti savo bosams.

Pernai metų gale Jungtinėse Amerikos Valstybėse lankėsi "Lietuvos valstybinio operos ir baleto teatro solistas, nusipelnęs artistas" Eduardas Kaniava. Jis koncertavo Bostone, Washingtone, New Yorke. Be šių, jo paties žodžiais, "turėjome koncertų-susitikimų 'Laisvės' ir 'Vienybės' laikraščių redakcijose." Be to, "koncertavome tarybinėje misijoje prie SNO. Koncerto klausėsi ir socialistinių šalių diplomatai" (Solistas sako "koncertavome", nes buvo atvykęs su savo žmona, kuri tarpuose šį tą padeklamuodavo. J. S.).

Pagaliau — svarbiausias klausimas:

— Jūsų atliekama daina Jungtinėse Amerikos Valstijose skambėjo antrą kartą. Šįkart turėjote daugiau koncertų, ilgiau svečiavotės užjūryje. **Ar pastebėjote kokius poslinkius išeivijos pastangose stiprinti bendradarbiavimą su tarybiniais Lietuvos menininkais?** (Mūsų pabraukta — J.S.)

Atsakymas.

— Žinoma, laikas eina ir daro savo. Lyginau minėtas išvykas — skirtumas neabejotinas. Kur nėra logikos, ten pralaimima. Tautiečiai vis daugiau domisi atvykstančiais iš Lietuvos ir ypač meno žmonėmis. Ieško ryšių, galimybių su jais susitikti, pabendrauti. O **"veiksniai", "vaduotojai" vis daugiau netenka savo rėmėjų, nors jų rankose dauguma propagandos priemonių. Taigi laikas veikia jų nenaudai. Jie dar bando kelti triukšmą, tačiau jų veikla primena operetę...** (Pabraukta mūsų — J. S.).

Kam dar neaišku, ko solistas čia buvo siųstas?

Kad "veiksniai" ir "vaduotojai" vis daugiau netektų savo rėmėjų. ("Vaduotojų terminas labai dažnai vartojamas visoje "tarybinėje" lietuvių spaudoje, — tai paniekos žodis Vlikui, Altui ir kitoms išeivių patriotinėms organizacijoms.)

Pagal "tarybininkų" logiką, mes, kurie kovojame dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės ir nepritariame rusų okupacijai, neturime logikos ir pralaimime, ir tam pralaimėjimui pagreitinti siunčiami solistai su koncertais. Kas juos remia, tas padeda visiems pabėgusiems nuo komunizmo kuo greičiau persiorientuoti ir vėl su jais sutapti. Sapienti sat! **J. S.**

VYTĒNAI – FRASCATI

Lietuvių Saleziečių centras Romoje

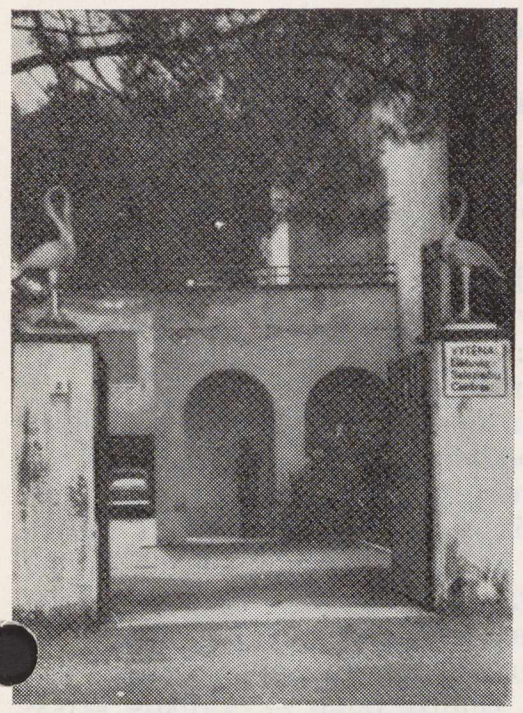

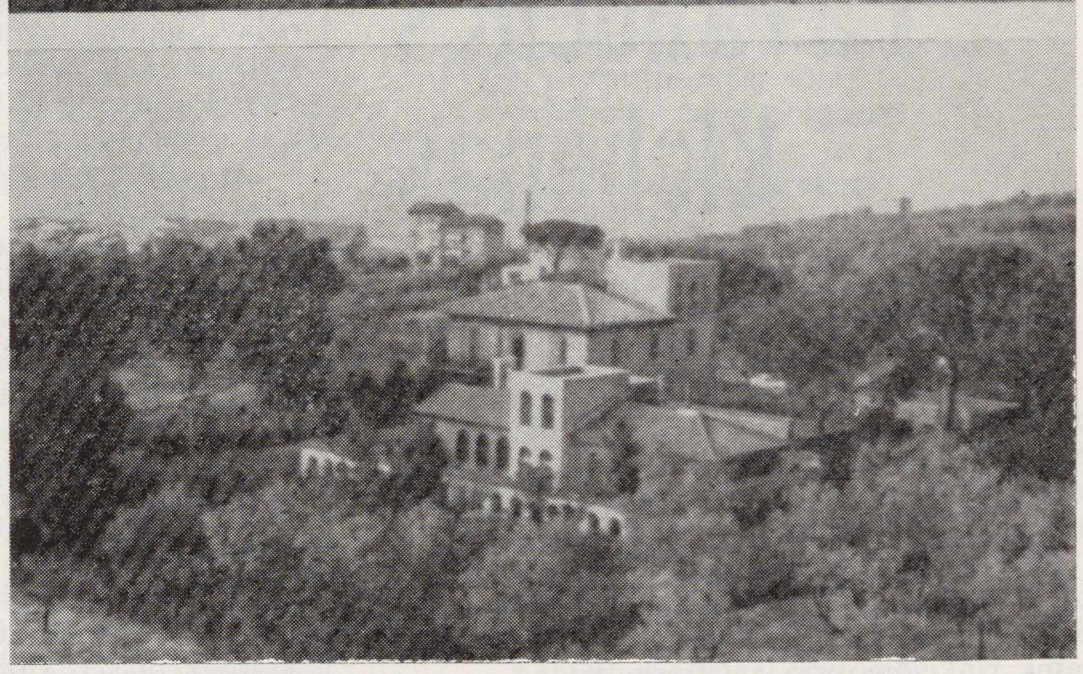

Naujoji liet. saleziečių vietovė prie Romos, Frascati, lietuviškai pavadinta Vytėnais. (Adr.: Lituani Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati, Roma)

A new settlement of Lithuanians: the Lituani Don Bosco center, Frascati, near Rome, Italy.

Lietuviai saleziečiai kuriasi prie pat Romos

Lietuviai saleziečiai tikslu sukurti tvirtesnį religinį kultūrinį veikimo centrą, didelio lietuvių bičiulio, Jo Emin. kardinolo A. Samorės bei kitų žymių asmenų skatinami, užpirko Romoj sklypą žemės su pastatu, kur toks centras galėtų veikti ir plėstis. Jame galės tilpti bendrabutis ir mokykla, lietuviškos spaudos biuras, spaudos bei radijo apaštalavimo skyrius. (Kaip žinome, saleziečiai leidžia ir spausdina savo žurnaliuką, leidžia ir spausdina knygas jaunimui, kurių pastaruoju laiku skaitymų serija mažiesiems gražiai užimponavo skaitytojus spalvotais, techniškai gerai atliktais ir nebrangiais leidinėliais).

Didžiausią dėmesį manoma skirti pašaukimų skatinimui ir ugdymui.

Naujoji vietovė pavadinta lietuviškai — Vytėnais, atsimenant vietovės vardą Lietuvoje.

Visa nuosavybė kaštavo 125 tūkstančiai dolerių. Saleziečių pastangas suprato ir konkrečiai parėmė vyriausiasis saleziečių ekonomas, pats kardinolas A. Samorė ir jau nemažas skaičius dosnių tautiečių. Tikimasi, kad likusi skola, kuri slegia naujakurių pečius, lietuvių, gyvenančių turtingesniuose kraštuose, bus palengvinta, prie šio kilnaus tikslo prisidedant didesnėmis ar mažesnėmis sumomis. Jaunimo reikalas yra mūsų visų reikalas, ir jam padėti yra vienas gražiausių dabarties darbų.

Pirmieji Don Bosco atlaidai Vytėnuose

Vasario 1 dienos rytą į naujuosius Vytėnus sugužėjo būrys Romos lietuvių. Tarp jų min. St. Lozoraitis su žmona, Šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. L. Tulaba, kolegijos vadovybė, Romoj gyvenantys lietuviai prelatai, dvasiškių ir pasauliečių.

Saleziečiai, seselės ir jaunimas kelias dienas prakaitavo, kol aptvarkė ir išpuošė svečių salę, židinio bažnyčią ir kitas patalpas; juk daug ką, ypač virtuvėj, reikėjo ne tik tvarkyti, bet ir "tverti" iš naujo.

Parko priešaky ant improvizuoto stiebo pirmą kartą iškilo Lietuvos trispalvė, o dangus, po ilgų lietingų dienų, suspindo pavasariška saulute.

Lygiai pirmą valandą suskambo bažnyčios varpas, pranešdamas ir apylinkei, kad lietuviai švenčia atlaidus...

Susirinkusių maldininkų chorui giedant tradicinę "Pulkim ant kelių", bažnyčion įžengė penki kunigai ir pradėjo mišias, kurių visos dalys (neišskyrus nė II kanono) pirmą kartą skambėjo ištisai lietuviškai. Su direktorium kun. Pr. Gavėnu koncelebravo kunigai saleziečiai prof. J. Zeliauskas, P. Urbaitis, J. Andriulionis, iš Amerikos kolegijos ir Šv. Kazimiero kolegijos dvasios tėvas msg. St. Žilys; pastarasis pasakė šventei pritaikytą pamokslą. Saleziečių auklėtiniai, vadovaujami kun. M. Burbos, giedojo pamaldose ir paskui atliko meninę programą.

Į atlaidus atsilankė ir saleziečių centro rėmėjas kardinolas A. Samorė. Popiežius, dalindamasis saleziečių džiaugsmu, atsiuntė telegramą, kurią baigiantis pamaldoms perskaitė kun .Gavėnas:

"Šventasis Tėvas mielai dalyvauja lietuvių saleziečių džiaugsme pirmą kartą švenčiant savo įkūrėjo šventę naujoj būstinėj, ir kaip gausių Viešpaties malonių laidą, iš širdies siunčia Apaštališkąjį Palaiminimą, kurį noriai skiria ir geradariams bei visiems kitiems jų darbams prielankiems asmenims. — Kardinolas Villot."

Dabar Vytėnuose vyksta intensyvus kasdieninis darbas, auklėjant ir mokslinant lietuviškąjį jaunimą.

Atlaidų dalyviai svečiai Vytėnuose; svečių tarpe kard. A. Samorė.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach, Westwood, Beverly Hills & Hollywood
3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California
EXbruck 4-9144
Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

Kazimieras Barėnas

Naujasis Pavandenės klebonas

Ištrauka iš romano "Tūboto gaidžio metai"

Jau vokiečiams užėjus atkeltą naująjį kleboną visa Pavandenės parapija sutiko santūriai, jei ne šaltai ar net niurzgėdama. Keistas kunigas: ilgas, stambaus sudėjimo, ir nosis mėlyna, nors dar jaunas.

Dėl tos nosies Žaldokas, pats mėgęs gerai patraukti ir neleisti, kad jam stiklinėje lašas išdžiūtų, jau pirmąjį sekmadienį kikeno vyrams rinkelėje prie šventoriaus:

— Pranckūnui bus pora.

Žaldokas žinojo, kad Pranckūnas joks girtuoklis, kad jis greičiau jau visos apylinkės ar net parapijos neorganizuotų blaivininkų nei rinkta, nei skirta valdžia, nors svečiuose ir jis neatsilikdavo nuo kitų, ir pasitaikydavo net tokių atvejų, kad perdėjęs iškrisdavo iš kojų. Jeigu jau Pranckūnas gers ir užgėręs ims kiekvieną daiktą ir kviekvieną veiksmą karališku vadinti, duok jam lovą, nes už pusvalandžio jis vis tiek krioks; nesuspės tuomet į lovą — atsirems į sieną ar į stalą, bet miegos. Tik jam toli ligi girtuoklio, o ta mėlyna nosis tartum tam jam Viešpaties Dievo duota, kad kiekvienas latrelis turėtų ko pasišaipyti iš blaivininkų vado.

Toks viešas Žaldoko kikenimas nesukėlė ūkininkų juoko. Šyptelėjo tik Vincas Dirvonis.

Žmonės buvo pripratę prie pirmojo klebono kun. Dūdučio, šios parapijos kūrėjo ir bažnyčios statytojo, tai naujasis daug kuo visiškai kitoks pasirodė. Dūdutis nelakstė per parapiją: tyliai atkalėdojo, ir baigta, kol pas silpną ligonį pakviečia. O tas, dar nespėjęs apšilti, jau pradėjo bėgti per parapiją. Kur toliau — važiuotas atitrinksėdavo, kur arčiau — pėsčias atbrisdavo. O lakstė ne kalėdoti, bet parapijiečių pasižiūrėti, su jais susipažinti. Pasirodęs apžiūrėdavo ne tik trobas, bet ir tvoras, o už iširusias apibardavo.

— Karčių yra, va, auga, — sakęs jis Grigoniui, — tik reikia nepatingėti nusikirsti.

Namuose jo akys taip ir bėgiodavo visais kampais, tartum ko ieškodamos. Vis barėsi už apsileidimą, netvarką ir nešvarą.

— Nežinojau, kad atvažiuosit, klebone, — teisinęsis Grigonis, stambus ūkininkas, apylinkės žmonių ponu vadinamas ir bažnyčios maršalka nuo pat parapijos įsisteigimo. — Kad būtumėm žinoję, tai ką čia kalbėti, visiškai suprantama.

Jį kunigas rado su šeima bepietaujantį, o troba priderglota vištų, nors gaidys su visu savo būriu jau kutkutojo papeliučkyje.

— Ar tai visus metus šitaip ir sėdite? — nepatenkintas paklausęs. — Neskanu ir valgyti, kai čia pritupdyta, — rodęs į aslą.

— Skanu, kunige, ką jau čia tiek, — griebęsis šluotos pats Grigonis.

— Tai jau čia ir skanumas!

Tas jo lankymasis įvarė parapijai baimės. Apsivalė net ir tie, kurie iš tėvų ir senelių buvo paveldėję įprotį laikyti troboje šiukšlyną. Jautresnieji paskubėjo apsikuopti dar nesulaukę naujojo klebono savo troboje: juos išgąsdino vien girdas, kad naujasis kunigas nepėsčias.

Kliuvo nuo klebono ir Pranckūnui. To kieme buvo krūvų krūvos žabų. Kasmet vis prikirsdavo naujų, suversdavo šalia senųjų, bet kapoti niekas nekapodavo. Kirvį bernas, merga ar piemuo paimdavo tik tada, kai visiškai nebebūdavo ko kišti pečiun.

— Ar vasarą čia nebūna gyvačių? — rodydamas į tas krūvas, paklausęs klebonas.

— Ne, nebūna, — nesupratęs iš karto patyčių, atsakęs Pranckūnas. — Iki kiemo neateina.

— Čia dar, tur būt, yra senelio kirstų?

Dabar Pranckūnas susigriebęs ir įraudęs ėmęs teisintis.

— Nėra darbininkų, dvasiškas tėveli, tai tik tai dienai prasikapojame. Negerai, suprantu, bet vienas bernas, viena merga, o pusininkas tik savo žiūri.

Bet klebonas sugėdino Pranckūną dar ir dėl ūkio padargų. Plūgai ir akėčios drybsojo išskaidyti netoli klojimo. Kai abudu suėjo klojiman klebonas nutylėjo, radęs pusę galo nekultų rugių, tarp kurių čežėjo pelės. Bet erdviame klojime tūštavo daug vietos.

— Argi čia nebūtų galima laikyti padargų?

— Kodėl ne, galima, — vėl nukaito Pranckūnas. — Pasakysiu bernui, dar šiandien pasakysiu. Sniegas, lietus — negerai, negerai, pats matau, kad negerai.

Pavasariop parapija atsikvėpė, nes klebonas jau buvo visus aplankęs. Mažesnieji paraudo, pakaito ir nurimo. Tik didesnieji dažna proga, kur du trys susiėję, mėgino dar reikšti nepasitenkinimą.

Kai Verbų sekmadienį raitas Pranckūnas atiteškėjo purvinais keliais ir išnūksėjo per apsemtą Kalvėnų dvaro tiltą, paupio keliuku išprunkštė visas apsitaškęs Grigonio arklys.

— Ar klebonas buvo? — vos kepurės kilstelėjimu pasisveikinęs užklausė Grigonis.

— Buvo, o kaip gi, buvo, — atsakė Pranckūnas. — Kur čia jis nebus! Buvo. Visur jam įdomu, viską jam rodyk.

— Ar gavai barti?

Grigonis laukė, kad Pranckūnas prisipažins.

— Ne, tą kartą praėjo gerai, — atsakė.

— Kitur išbara. Sako, Gervydų Svirplienei kad davė, tai davė. Kaip tu, sako, apylinkės vaikus poterių mokai, o pas tave triušiai šokinėja troboje, vištos dergia. Kaip tu, sako, šitaip apsileidusi!

Išgirdęs minint vištas, Grigonis dirsteli į arklio galvą.

— Svirplienė tai nieko, ką ta senė, bet Gervydų Vaitkus!

— Ir Vaitkus gavo? Na, na, tai gražu. Sakyk tu man!

— Vaitkus, žinai, prieš Kalėdas išvarė pusmergę ir neatidavė sutartojo pūro.

— Neatidavė?

Pranckūnas nusikvatojo.

— Aha, kunigą tai jau gavom, kad neduok, Dieve, net gėda, — pradėjo Pranckūnas, kai arkliai teškeno pro pirmąsias sodybas. — Sutana trumpa, auliniais batais, kaip mano pusbernis. Ir ta pavardė — gana tu, Dieve! Sargelis! Ar tamsta girdi, ponas Grigoni: Sargelis! Visur aplaksto, apšniukštinėja, — tikras Sargelis.

— Ar tai Sargelis?

— Taigi, pažiūrėk, tamsta: Kniziaus šuo taip pat Sargelis!

Pranckūnas sukvatojo retu ir šaltu juoku, lyg iš pareigos. Prie Gasparkos diendaržio šokdamas nuo arklio, jis metė išsigandusį žvilgsnį į Grigonį. Jau per daug jo čia pasakyta!

— Suprantu, tamsta — nei šioks, nei toks sutapimas.

Grigonis linktelėjo galva ir nutrepsėjo į kooperatyvą.

Suskambėjo varpai. Pranckūnas čia pat prie arklio persižegnojo ir gatvės pakraščiu nubrido į šventorių, šokinėdamas akmenimis ir plytgaliais, kad nepanertų į glitų purvą dar apyšvarių savo aulinių. Tuomet jam atėjo į galvą: o kas gi čia dabar šviežiai tų plytgalių primėtė?

Visi tie, kuriuos Sargelis barė, vis neigiamai, vis burbėdami kalbėjo apie jį. Gasiūnas irgi savo senu įpratimu kunigą iš arti tenorėjo matyti tik du kartus per metus: vienas kartas — kai jis ėjo valykinės, antras kartas — kai kunigas kalėdodavo. Taip jis buvo įpratęs iš seno, tokie jo santykiai buvo ir su kun. Dūdučiu, kai tas Pavandenėj įkūrė parapiją (viena išimtis buvo — Vankos krikštynos, o antra — tas akmenų vežimas, kai buvo statoma bažnyčia).

Kol Sargelis atbrido į Gasiūno sodybą, jau Teklė buvo gana prisiklausiusi apie tas naujai atkeltojo kunigo keliones po parapiją ir tą švaros ir tvarkos žiūrėjimą. Gasiūnas apvaikščiojo ir apžiūrėjo visus kiemo pašalius ir patvorius, kad kunigas neturėtų ko priekaištauti. Švara, tvarka ir pavyzdys jau karaliavo sodyboje, kai pasirodė Sargelis.

Sutiko jį pats Gasiūnas. Antanas gulėjo lovoj, ir kunigo akys sustojo ties juo.

— Ligonį turit?

— Turim, taigi, va, klebone, — tarė Teklė. — Kai grįžo iš...

— Sergu, — tarė Antanas, alkūne pasirėmęs lovoj.

— Grįžo iš pastočių, nuo fronto, — tarė Gasiūnas, — tai ir nebesikelia iš lovos. Pilvas, pilvas ir pilvas. Pilvas, skauda pilvą.

— Ar seniai jau guli?

Teklė žiūrėjo į kunigą ir labai norėjo atsakyti. Gasiūnas paskubėjo pirmasis.

—Sunku net pasakyti, kunige. Jau bus...

— Ką čia sunku, uošvi? — ji žengė artyn į prie stalo sėdėjusį Gasiūną. — Kai grįžo...

— Marti, grįžo jau ligonis. O negalavo jau seniai. Kad tik kiek, tai, būdavo, tuoj pilvas. Galima sakyti, iš pat mažens neturėjo gero pilvo, vis toks nestiprus.

— Kiek aš žinau ir atsimenu... — tarė Teklė.

— Kiek čia labai atsimeni, martele! Stipraus pilvo tai jau neturėjo. Motina, žiūrėk, ir beverda ramunėlius dar mažam.

— Mažam tai dažnam verda, — tarė kun. Sargelis.

— Na, mažam ramunėlius, o paūgėjo, tai pupialaiškių arbatą ėmė gurkšnoti. Ar ne tiesa, Antanai?

— Gerdavau pupialaiškius, tiesa, — patvirtino tas.

— Matai, o man nesakei, — nebeišlaikė Teklė, tik šįkart kunigas, lyg nenugirdęs jos žodžių, pradėjo smulkiau klausinėti Antaną, prisitraukęs šalia lovos suoliuką ir pasilenkęs jame į priekį.

— Teks, man rodos, ilgokai pagulėti, — tarė paskui kunigas, paprašęs Teklę vandens rankoms nusiplauti, nes klausinėdamas kelis kartus paminkė Antano pilvą. — Pupialaiškiai turėtų būti gerai. O valgyt duokit tik pieniška.

Nukelta į 10 p.

LIETUVA

SVETIMŲJŲ RAŠTUOSE

IŠ EILIUOTOS LIVONIJOS KRONIKOS

(XIII amžius)

Kariuomenė šauni, tvirta
Jau traukė Lietuvon raita
Laukais ir kai kur per upes,
Įveikdama kliūtis žvarbias,
Kol buvo peržengta riba.
Ten plėšė, degino tada
Siaubiai ne vienas jų būrys,
Lyg koks audringas sūkurys
Pradėjęs siautėti aplinkui.
Po to patraukė Saulės linkui
Lūžtvynų ir šilojų plotu.
O varge — kad būtų žinota,
Nebūtų niekad jota ten!
Nes prie upelio jų tądien
Tarytum laukte priešas laukė.
Nedaug ton pusėn kas patraukė,
Kas narsiai Rygoje kovojo.
Magistras priekin tuoj išjojo
Ir tarė: "Mūšis bus lauke,
Į kovą stosim su garbe:
Jei prasimušim pro pirmuosius,
Tada nesunkiai duosis
Į kraštą mums išjoti."
"Mes čia nenorime kovoti",
Tuoj jam atsakė karžygiai,
"Tik jeigu kristų mums žirgai,
Tada kovotumėm pėsti!"
Magistras tarė: "Tai, matyt,
Jūs norit su žirgais ir žūti!"
Jis matė, kaip turės ir būti.

★

Pagonys buvo jau arti,
Krikščionys kitądien anksti
Tikėjosi iš ten išjoti,
Tačiau kovon turėjo stoti
Ir kautis iš visų jėgų.
Lūžtvyne silpo ginklai jų,
Lyg moters liko parblokšti.
Ak, skausmą pajunti širdy,
Kai karžygys bejėgis krinta.
Kiti taip buvo išbauginti,
Jog tik pabėgt ieškojo kelio.
Žiauriausiai pliekė juos žiemgaliai,
Be skirtumo visus —
Turtingus ir vargšus.
Tik broliai dar su magistru
Dar kovės iš visų jėgų.
Žirgai kai buvo nukauti,
Kovon turėjo stot pėsti,
Kai ką nukovė dar tenai,
Kol pralošė galutinai;
Jų keturiasdešimt aštuonis
Dar vaikė priešas be malonės,
Kol pribaigė brūkliais ir juos
Lietuviai po sunkios kovos. —
Taip Volkevinas pats kartu
Su brolių žuvo ten pulku;
Net devyniolika jis metų
Išbuvo magistru, kaip reta.

(Vertė A. Tyruolis)

PETRUS ROYZIUS (gyv. apie 1500-1571)

LIETUVOS KANCLERIUI MIKALOJUI JUODAJAM RADVILAI

Prie Lietuvos genties garsingų vardų ir didžiūnų
Mūsų mūza atžengia dabar, skubėdama noriai.
Didvyri Radvilai, čia ketinam tave apdainuoti.
Džiaugias tavim, vadu, Olika ir žemė Nesvyžiaus,
Žavisi auklėtiniu, taip šauniu, ir netgi didžiuojas,
Įžymi, bet priskirta prie šiaurės žiauriosios,
Žemė, gausi narsingų karių, atsidavusių Marsui.
Ši padėtis reikalavo tavęs. Ko tik nepakeičia
Laiko dvasia? Joks vyras, kurį mūsų amžius regėjo,
Už tave maldingiau negarbins aukuro Romos.
Radvilai, kas buvai, vėriniai parodo nuo kaklo
Aukai dievų nutraukti. Tave, Lacijaus drauge ir mūsų
Dievas nelabas kažkoks, vaje, dabar jau išplėšė.
Jei begalioja dar kiek smilkalai ir maldavimai mūsų,
Būsi mūsiškis ir vėl ir žengsi senojon avidėn,
Ir saviškius grąžinsi tenai, kur tėvų maldingumas
Atvedė šventas tave ir garsinga Roma tave šaukia.

Kilęs iš aukštos Radvilų giminės pamaldusis,
Pertekęs viso ko, bet dar ir tuo turtingesnis,
Jog dvasia pastovus ir širdį nesudrumstą laiko,
Ir jokiem jis naujiem tikėjimam neatsidavęs,
Gerbia dievų aukas pagal paprotį savo senolių.
Vyrą pažįsti tu šį, Lipomanai, pažįsti šaunumą
Ir pamaldumą tu jo. Bet kaip dar geriau jį pažintum,
Jei pagarbumą puotos, tau rodytą būtum patyręs,
Ir dovanos, genties papročiu tau kurią buvo paruošęs,
Dar taip neseniai, Lipomanai, nebūtum atmetęs.

(Vertė A. Rukša)

JOANNES RADVANUS (gyv. XVI a.)

ŽEMĖ, KARAIS IR ŠLOVE PAGARSĖJUS

Žemė galinga, karais ir savąja šlove pagarsėjus,
Kur plačiuose laukuose toli Lietuva nusitęsia.
Motina vaisiais gausi ir tauta atkakli ir karinga.
Čia tartum stiklo upes aukštieji miškai vainikuoja,
Žemės papuošalas; kiek į žvaigždes įsišovę viršūnėm,
Lygiai tiek pat ir į Stikso buveinę šakom įsirėmę...
Čia iškeroję plačiai ąžuolai su skystuoju nektaru
Lašina gausiai ant medžių gryniausiąjį medų ir vašką,
Žemdirbius šlovina ir tuo savaime galybe alsuoja,
O ant apkrautų stalų žėri sklidinos kvepiančios taurės.
Kam apdainuot man upes, kurios srūva iš tiek daug šaltinių,
Dniepro tėkmės, kur bešniokšdamas vanduo nuo aukščiausių skardžių
Krinta žemyn ir per lygumas veržias į plačiąją jūrą,
Ir sūrų vandenį savo saldžiais vandenim apmalšina,
O iš vietovių kitų išsiveržęs ir Dūnas išnyra
Ir verpetais smarkiais per lygumas teka Poloto.
O nemažesnė už šią Lietuvos vandeningoji upė
Vilija tų iglionų laukus ir vešliuosius krūmynus
Kerta vaga ir, paėmus kartu savo seserį Vilnią,
Skuba į savo brolio, į Chrono žavingojo, glėbį,
Chrono mūs to, už kurį nėra gražesnės kitos upės.
Daug upių nimfų jo geidė, taip pat ąžuolynų gražuolių
Troško jo guolio; — ji turi gražuolė Šventoji, tyresnė
Plaukia kartu su Chronu į tolį vaga vandeninga.
Čia lietuvius ta pat žemė, taipogi smarkiuosius sudinus,
Čia ir jazygą, nebijantį mirt, nomadus ir poloukus,
Prūsus senuosius , taipogi kartu drąsiaširdžius alanus
Jų giminaičius gepidus, be to gi tautas galingąsias
Ji išgarsino; ji Erdvilą, taipgi ir narsų Traideni,
Vadą Mingailą, karingąjį Skirmantą, žygiais garsingą,
Romantą ir pasipuošusi galvą lotynų karūna
Mindaugą, ir geraširdį Vytenį, ir tėvą, garsingą triumfais,
Ta Gediminą, kurio pranašyste gausingos tautybėm
Vilniaus sienos iškyla... — — — —

(Vertė B. Kazlauskas)

JAHANNA VOIGT (1854-1939)

PRŪSŲ LIETUVAI

Daug kas pasako, kad be grožio
Tu, mano žeme pamiltoji!
Nei kalno karūna nepuošia
Tavęs, nei vešlūs uogienojai.
Aukštai erelio nematyti,
Nei palmių, kur kasas kedentų,
Tik ašaros pasaulio kito
Pabirusios tavoj pakrantėj.

Bet kai aš valandą svajingą
Žaviuos tavim ramiam pušyne,
Ir kai aš ąžuolą galingą
Matau iškilusį žydrynėj,
Ir kai nuo Nemuno pasklysta
Lakštingalos giesmė šaunioji,
Ir kai virš kopų aš išvystu
Žuvėdrą, kur ore plasnoja, —

Tokia palaima išsilieja
Širdin man — kas tai apsakytų!
Ir aidi meiliai suskambėjus
Mana daina, džiaugsmu nušvitus.
Nors prastą rūbą tu nešioji,
Kalnais nesivaikai žydrynių,
O Prūsų Lietuva manoji,
Gyvuok tu, nuostabi gimtine!

(Vertė A. Tyruolis)

HENRY PARLAND (1908-1930)

K A U N E

(Fragmentai)

1.

Prie nežinomo kareivio
kapo Kaune,
apstoto žydų vokiečių lietuvių
vėl žydų
mane perveria patriotizmas
kai sutviska elektra
atminimo kryžiuje virš kapo
ir kiekvienas žydas nudengia savo galvą
tautos himnui.

2.

Nemunas varo ledų šūsnis
lyg pulką žąsų nupenėtų.
Jos irias iš lėto pirmyn
ir gagena triukšmingai
kai jas gąsdinti ima tiltai
savo charakterio pastovumu.

(Vertė J. Lingis)

Iš A. Tyruolio parengtos knygos
"Nemarioji žemė"
(Daugiau žiūr. 10 psl.)

PAVANDENĖS KLEBONAS

Atkelta iš 8 psl.

— Mėsą? Stipriau? — atsakė į Teklės skubiai įterptą klausimą. —Geriau jau vengti, nebent labai šviežia, veršienos kokį gabaliuką, avienos, tik nesūdytos. Vištelę galėtų nugraužti, — nusišypsojo, — tokią galėtų, kruopose virtą. Šitokia nepakenktų.

Užbuvęs prie Antano, kun. Sargelis perdaug nebesidairė pašaliais. Gasiūną apšildė kunigo domėjimasis Antanu. Jis buvo pasiryžęs palydėti svečią iki vartų, o dabar nuėjo gatvele iki pat gankylos.

— Ar tamstos čia tas kampinis gražus gabalas? — tada paklausė kunigas, žiūrėdamas į lygų žemės plotą šalia Balandžionių kaimo ganyklų už Gasiūno alksnyno.

— Mano, kunige.

—Tai kodėl neari?

Gasiūnas nelaukė, kad kunigas kur nors prikibtų prie jo laukuose, ir šitas klausimas užklupo jį nepasiruošusį. Sodo slėnely obelaitė iššalo ir nudžiuvo ir vis tebestovėjo neišrauta. Dėl jos Gasiūnas tikėjosi gauti barti, o nerovė, nė pats nesuprasdamas, ko laukia: ak, nebeatgys, nebežaliuos, o vis, rodos, tegu dar per žiemą pastovi! Ne, obelaitės kun. Sargelis tartum nė nematė, nors į sodelį žiūrėjo ir klausinėjo Gasiūną, kiek jau metų, kai čia viskas sodinta. O paklausė dėl to kampo neartos žemės, tiesa, gražaus, lygaus, bet krūmų ir ganyklų atskirto nuo namų.

— Kunige, — raivėsi Gasiūnas, — čia pat ganyklos, net iš abiejų pusių. Čia, va, mano, o čia Balandžiūnų kaimo.

— Dėl to tai, man rodos, maža bėda: tvoros apgins nuo galvijų. Bet kiek gražios naudos prisidėtų klėtyje! Šitoks gabalas gražios žemės! Nei kelmų, nei krūmų, nieko.

Gasiūnas numykė.

— Dabar čia tas karas...

— Karas amžinai nebus, — pratiesęs ranką atsisveikinti, tarė kunigas, o Gasiūnas tik atsiduso. Vadinas, prikibo ir prie jo. Sako kunigas aiškią tiesą, jis sutiko, bet atkarus jausmas maišė Gasiūną. Koks čia reikalas kunigui sakinėti, kur arti ir kur užtverti? O dabar — sako, lyg dvaro prievaizdas kumečiui! Gasiūnui rodės, kad jis pats tegali nuspręsti, kur arti ir kur tvoras tverti, nes čia jo ūkis, jis pats ponas bajoras.

Su tokiom mintim įžengė trobon, pasiryžęs garsiai išsakyti namiškiams savo nuomonę: kunigas jam ne dvarininkas ir ne prievaizdas, ir jo ūkis savais pinigais pirktas, ne už dyką gautas! Tik Antanas pirma prasižiojo.

— Žinai, tėte, rodos, mažiau beskauda.

—Eik tu? Mažiau? Nuo vaistų?

— Atrodo, kad mažiau.

Teklė gyrė kunigą, Antanas džiaugėsi, rodė pašviesėjusias akis, o Gasiūnas tik klausėsi, burbtelėdamas vieną kitą nereikšmingą žodį. Teklė kartą buvo buvusi pas daktarą, tai dar vis garsiavosi.

— Dar daktaras tiek daug neklausinėja ir nečiupinėja. Atsimenu, man sako: "Iškišk liežuvį", pačiupinėja ranką, va, per riešą, ir daugiau nieko. O Antanui kunigas ir liežuvį liepė iškišti net du kartus.

— Tris! — tarė Antanas.

— Taigi net tris (ar tris, ar ne du?) kartus. Tą pilvą vėl čiupinėjo spaudinėjo. O, žiūrėk, rankos nebuvo paėmęs pažiūrėti, — atsimena Teklė. — Kai man daktaras, tai ilgai palaikė ranką, — atsidūsta ji. — Jau kaip tikras daktaras: šitiek ilgai klausinėjo ir žiūrėjo! Tai jau gavom kunigą: daktarą tikra! Tas klausinėjimas, sakau: paklausė net, ar pilvas neužsikišęs! Mačiau, Antanas net paraudo. Klausinėja tai jau geriau už daktarą, daug geriau.

— Daktaras pats geriau žino, tai mažiau klausinėja, — pakišo abejonėms sukelti sakinį Gasiūnas, bet tuojau pat pasigailėjo, nes Teklė atrėžė jam:

— Nesakyk, uošvi, neteisybė. Tas davė vaistų, tai jau ir geriau, o man, atsimenu, davė tokių lašų, davė kitų šaukštais gerti, ir dar turėjau savaitę prasikamuoti.

Gasiūnas nutilo. Jei nuo tų vaistų geriau, tai tegu būna. O Antanui būdavo geriau ir blogiau. Skausmai užeidavo ir praeidavo, bet Gasiūnas nei kunigo nepeikė, nei minėjo namiškiams savo pasikalbėjimo su juo. Sakė, pasakė, ir viskas.

Nors jis nesiruošė arti, bet tą kampą pradėjo tverti. Užtvers, o kai bus laisvesnis, tai ir išars ramiais gerais laikais, kai baigsis karas ir Antanas išsiris iš lovos, o dabar tik pradžią padarys. Jei užbėgs kada kun. Sargelis, tas kampas jau nebebus toks atlapas, o jei gaus berną, kuris paaria ir paakėja, tai tada pripuldamas įlgins tvorą, o kai arkliai bus laisvi, tai pradės po truputį pradrėksti, pavasarį avižom užsės ar linais ar bulvėm užsodins.

Jau kelintą baslį kaldamas, Gasiūnas sustojo pailsėti ir susisuko rūkyti. Jis būtų baigęs kalti, nes, smaigaliu pražnekinęs duobutę, kirvio pentim kelis kartus užvežė, bet tuo metu ta mintis atbėgo. Jo akys dažnai užkliūdavo už Balandžionių ganyklos krūmų, už čia pat parudusios žolės, ir štai ta išeitis, apie kurią iki šiol jis nesvajojo. Jis ves Julę, vis jam rodės, ir įsikurs savo seklytėlėj, pastatys ten krosnį ir nesimaišys niekam po kojų. Teklė vis langų seklyčioj nori, tai, rodos, kai jis ves, kai mūrys krosnį, tai ir langai sušvis. O dabar šėrė kirvio pentim baslin, o su tuo stipriu jo aiktelėjimu ir šita mintis: pasistatyti šitam kampe sau trobą, kad galėtų būti nepriklausomas! Teklė vis nori auginti žąsis, tai tegu augins, tegu jai bus tų girksinčių paukščių nubiaurotas visas kiemas! Tegu jie išsipiaus seklytėlėje tiek langų, kiek tik patinka, nes šitie namai tuomet bus nebe jo. Jo stovės čia, tam kalnely, kur rikiuojasi basliai.

Rūkydamas Gasiūnas nusišypsojo. Jis buvo jau galvojąs, ar iš karto tik nedėti daugiau karčių, kad nei avis neįlįstų, nei višta neišspruktų. Tik iš ko jis statys tuos namus? Ar iškas duobę, kaip frontui artėjant, pamuš lentom sienas ir lindės, lyg kurmis, vis išlįsdamas saulės pasižiūrėti? Kur, žmogau, gausi sienojų, kur lentų, kas tau šį ir tą, kas tau dabar viską padarys! Gasiūnas pakilo nuo krūvelės karčių, pasiėmė kirvį ir įnirtęs ėmė kalti baslį. Taip, jau aišku jam, kur stovėtų troba — ten prie alksniukų, o čia prieky daržas, ir jis tuoj prisodintų vaismedžių! Tuoj, tuoj! Meteliai kiti, ir suraudonuotų ir subaltuotų ir sukvėpėtų rudenį! Dar turėtų pagalvoti, kur stovės tvartelis ir daržinėlė, nes nepabus be karvės ir be paršo, o gal ir vieną kitą avį laikytų.

Jis veja tas mintis, nes jos tuščios. Šalin jas!

"Pirmieji egzemplioriai ištirpo kaip cukrus, — rašo vienas knygų platintojas, — *skubiai atsiųskite dar 5 egz."*

Dabar pats laikas įsigyti

Bernardo Brazdžionio

knygą

"POEZIJOS PILNATIS"

Už savo kūrybą B. B. yra apdovanotas Lietuvos Valstybine literatūros premija; knygoje, tarp kitų, yra atspaustas poeto žodis, pasakytas premijos įteikimo šventėje Vilniuje (1940 metais).

Knyga turi beveik 600 puslapių, atspausta gerame popieriuje, su 12 skyrių grafinių viniečių, pieštų dail. Alf. Dociaus (Toronte, Kanadoje); prie kiekvieno skyriaus yra visų knygų, iš kurių parinkta poezija, viršelių nuotraukos su bibliografiniais daviniais.

Išleido ad hoc susidaręs komitetas, "Lietuvių Dienų" leidyklai bendradarbiaujant. Kaina $10

Užsisakyti:

Brazdžionio Rinktinei Leisti Komitetas

arba **"Lietuvių Dienos"**

Adresas abiejų tas pats

4364 Sunset Boulevard
Hollywood, California 90029

Šiame numeryje:

Naujas Barėno beletristikos veikalas

"Tūboto gaidžio metai" yra ketvirtoji Kazimiero Barėno beletristikos knyga. Anksčiau jis yra išleidęs 3 novelių, pasakojimų, trumpų apysakų rinkinius: "Giedra visad grįžta" (1953); "Karališka diena" (1957); "Atsitiktiniai atsitikimai" (1958). Be to, jis yra išvertęs J. Hiltono "Sudie, pone Čipse ir porą J. Steibecko bei W. Faulknerio romanų. K. Barėno žinioje yra didžiulę vagą mūsų literatūroje išvariusi Nidos Knygų klubo leidykla; be to, jis yra suredagavęs šešias Pradalges literatūros metraščio. Jeigu dar atsiminsime, kad jis yra savaitraščio "Europos Lietuvis" redaktorius, teks pripažinti, jog K. Barėnas yra vienas aktyviausių išeivijoje gyvenančių mūsų rašytojų. Jam netinka ir tas nusiskundimas, kad žurnalistika kenkia rašytojui kūrėjui; priešingai, įsijungęs į leidybos ir redakcijos darbą, Barėnas suaktyvino ir savo literatūrinę produkciją.

"Tūboto gaidžio metų" autorius nevadina nei apysaka, ne romanu, palikdamas tai spręsti pačiam skaitytojui (ir gal literatūros kritikui). Kaip ten bebūtų, tai yra gero pasakojimo nusipelniusi knyga, kurioje autorius, jau ankstesnėmis knygomis užsirekomendavęs kaip originalus beletristas, čia sukaupia visas savo talento ypatybes, duodamas veikalą, prasikišantį pro daugelį mūsų paskutiniojo meto beletristikos knygų.

Vaizduodamas Gasiūnų šeimą — tėvas našlys, vedęs sūnus , marti — sukurdamas jų gyvenimo ir veiklos foną I pas. karo vokiečių okupacijos metu, pamargintą kaimynų bei apylinkės gyventojų priedu, autorius nutapo originalų, vaizgantiškai sakant, kaimo žmonių ir vaizdų paveikslą. K. Barėnas (ne tik šiuo veikalu, bet ir iš viso) iškyla kaip pirmasis šiaurės Lietuvos beletristas, atnešęs iki šiol "neatkastą" žodyno lobį ir literatūriškai apdorotą kalbą, kalbėjimo būdą, visa tai paversdamas savu literatūriniu stiliumi, vertu atskiro literatūros kritiko ir nagrinėtojo dėmesio.

Gal iš dalies sekdamas Vaižganto tradicija, o gal pats jausdamas šiaurinio lietuvio gyvenimo būdą, K. Barėnas nepina ypatingos fabulos, nesivaiko nuotykių, neduoda "imponuojančių", ryškių "didvyriškų" personažų; tačiau ir taip santūriai vaizduojami jo žmonės yra nepaprastai natūralūs, gyvi aukštaitiško molio nudrėbti ir panevėžietiškos dvasios įkvėpti padarai, tikri, autentiški, nepakartojami. Taip pat negali nežavėti tas didžiulis objektyvumas, nesuinteresuota kiekvieno personažo meilė, ko ypač pasigendama dabartinės Lietuvos beletristikoje.

"Nemarioji žemė", —

tai Lietuva pasaulinės poezijos posmuose. Šią antologiją sudarė uolus literatūros tyrinėtojas, gausus pa-

saulinės poezijos vertėjas į lietuvių kalbą ir pats poetas Alfonsas Tyruolis. Tai knyga, kokios mums seniai reikėjo ir kuri dabar turėtų puošti kiekvieno lietuvio biblioteką, jau nekalbant apie tai, kad ją turėtų įsigyti visos mūsų lituanistinių mokyklų bibliotekos, o mokytojai įsivesti į lituanistikos kursą.

Antologijoje apsčiai sukaupta Lietuvos garbę, grožį, didybę, senųjų karių narsą poetizuojančių posmų, parinktų iš literatūros lobyno nuo "Eiliuotos Livonijos kronikos" XII-tame amžiuje iki naujausių laikų.

Teisingai antologijos sudarytojas įžangoje sako, kad ji yra unikuminė: nedaug tėra kraštų, kuriuos pasaulio poetai būtų taip plačiai apdainavę. Daugelį vardų ir šaltinių skaitytojas išgirs pirmą kartą; kiti vardai, kaip Balmonto, Škliaro bus buvę girdėti ir gerai žinomi; gi tokie vardai, kaip Rachel Portella ar J. Bobrowskis bus maloni staigmena. Rasime čia ir Adomą Mickevičių (verstą V. Mykolaičio Putino), Julių Slovackį, I. Kraševskį bei L. Kondratavičių, kurių kūryba gaivino ir kėlė mūsų XIX a. romantikus, o taip pat daug bylojo apie garbingą Lietuvos istorinę didybę ir mums, išaugusiems Nepriklausomoje Lietuvoje ir lankiusiems jos mokyklas.

Sudarant šią knygą, autoriui nepakako mūsų spaudos ar šaltinių, jam teko gerokai padirbėti įvairiose pasaulio bibliotekose, — JAV Kongreso, Britų Muziejaus, Vokietijos Marburge, Švedų Upsalos universiteto, Lenkijos ir kt. Turėjo eilę talkininkų, bet nemažai ir pats pasidarbavo kaip įgūdęs vertėjas. Išleido J. Kapočius Bostone, Lietuvių Enciklopedijos leidėjas.

Prie kiekvienos ištraukos antologijos sudarytojas A. Tyruolis duoda pakankamus komentarus apie šaltinį, autorių bei kitus jo darbus; antologijos pradžioje spausdinamas platus įžanginis rašinys, istoriškai nušviečiąs literatūros apie Lietuvą vardus, veikalus bei šaltinius.

Tiems mūsu skaitytojams, kurie domėsis J. Radvanaus ištrauka "Žemė, karais ir šlove pagarsėjus", norime pastebėti, kad tekste minimas Chronos yra romėnų vardas Nemunui; iglionys (graikiškai ir lotyniškai Igyliiones, vokiškai Igyllionen) — tautelė europinėje Sarmatijos dalyje; sudinai ir jazvygai — greičiausiai sūduviai ir jotvingiai; nomadai, poloukai — klajoklių tautelės pagal Juodąją jūrą; alanai, gepidai — germanų kiltys.

Knygos ir autoriai

PILIGRIMAS TAUTŲ ŠVENTOVĖSE

Yra žinomas toks prancūzų posakis: "Pasaulis — tai savotiška knyga, kurios tik pirmąjį puslapį yra perskaitęs tas, kuris tėra matęs tik savo kraštą". Šiais laikais daugelis lietuvių keliauja skersai ir išilgai po visą žemės rutulį ir "skaito pasaulio knygą". Tačiau skaitymas nelygu skaitymui. Vieni, sugrįžę iš kelionių, nedaug ką turi papasakoti, o kiti taip prisotina savo sielą matytais vaizdais, kad pajunta norą savo išgyvenimus bei įspūdžius, patirtus įvairiuose kraštuose, pasidalyti su savo tautiečiais. Tokiu būdu gimsta kelionių aprašymų knygos.

Daugiau kaip prieš ketveris metus (1965) Sydnėjaus lietuvių kapelionas kun. Petras Butkus pervažiavo didelę pasaulio dalį kaip turistas ir piligrimas ir vėliau savo odisėjiškus išgyvenimus bei patyrimus surašė į beveik 400 puslapių knygą, kurią gražiai išleido Žemaičių Knygos Mėgėjų Ratelis "Gintaras" tolimojoje Australijoje. Šios kelionių knygos pavadinimas — **Tautų šventovėse.** Nevienas keliautojas yra pateikęs savo įspūdžius spausdintu žodžiu, bet retai kuriam pasiseka juos atvaizduoti taip, kad jie būtų įdomūs skaityti. Tačiau kunigo Butkaus knyga pralenkė daugelio kitų autorių kelionių aprašymus, nes čia viskas išsakoma su didele meile žmogui, grožiui, menui... Knyga skaitoma tarsi įdomus romanas. Autorius, turėdamas poeto sielą, daug kur sukuria lyrinių kelionės vaizdų, kurie prieš skaitytojo akis suspindi nepakartojamu grožiu. Tarsi geram dailininkui, jam užtenka vieno taiklaus brūkšnio charakterizuoti sutiktam asmeniui, ir šis liekasi vaizduotėje nebeužmirštamas. Tai rodo, kad autorius yra labai pastabus, kiaurai permato žmogų, psichologiškai suvokdamas jo vidaus pasaulį.

Kunigas Butkus apkeliavo kai kuriuos Azijos miestus, lankėsi Egipte, Palestinoje, daugelyje Europos sostinių ir JAV-se. Jis keliavo po pasaulį ne tiek kaip turistas, kiek kaip piligrimas. Svarbiausia jam dingojosi aplankyti šventas vietas, kurios yra labai reikšmingos ir svarbios krikščionybei: Jeruzalė, Roma, Fatima, Liurdas. Kaip ir pats knygos pavadinimas rodo, autorius labai domėjosi ir žavėjosi įvairių pasaulio tautų šventovėmis ir jas aprašė su dideliu pietizmu.

Keliaudamas autorius sutiko daug savo draugų bei pažįstamų, jau gana seniai bematytų, su kuriais dalijosi gražiais praeities atsiminimais, išgyventais jaunystėje. Tad ir pati knyga yra iš dalies lyg ir giesmė draugystei, kuri per tiek atsiskyrimo metų ne tik nesurūdijo, bet, priešingai, dar sustiprėjo.

Knyga "Tautų šventovėse" išleista gana dailiai. Jos viršelį nupiešė Australijoje gyvenanti dailininkė Eva Kubbos, o jos išleidimą finansavo mecenatas J. J. Bačiūnas. Be to, knygoje yra daug nuotraukų, vaizduojančių žymiausias pasaulio šventoves, sutiktus draugus, įvairius priėmimus... Neabejotina, kad knyga ras daug skaitytojų, prieš kurių akis atsivers įvairių apkeliautų vietų vaizdai ir sudarys iliuziją, tarsi pats ten būtum buvęs ir viską matęs.

J. Tininis

Dr. Kęstutis J. ir Elena Valiūnai atsiima mecenatinį Bernardo Brazdžionio "Poezijos pilnaties" egzempliorių; knygą įteikia (kairėj) Juozas Andrius, "Brazdžionio poezijos rinktinei leisti komiteto" pirmininkas.

Presentation of a Mecenate volume of Brazdžionis Selected Poems to the President of VLIK and Mrs. K. Valiūnas by the chairman of the publishing committee, J. Andrius.

Skaitytojai, atsiuntę 10 dol., dabar gali gauti knygą su autoriaus dedikacija ir parašu sau, dovanoms, lituanistinių mokyklų baigimo ir kitomis progomis. Rašyti: "Brazdžionio poezijos rinktinei leisti komitetas", 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

Knygą taip pat platina "Lietuvių Dienų" leidykla, kai kur ją galima gauti ir pas platintojus.

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Vincas Maciūnas, **Vincas Krėvė savo laiškuose. 1944-1954.** Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 1970. Atspaudas iš "Draugo" kultūrinio priedo 1969 m. liepos 26 d., rugp. 2, 9, 16, 23 ir 30 d. 50 psl. Kaina $1.00.

Petras Maldeikis, **Meilė dvidešimtajame amžiuje.** Psichologinė, filosofinė, visuomeninė studija. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 1970. 274 psl. Viršelį ir aplanką piešė P. Jurkus. Kaina $5.00.

Vytautas Bagdanavičius, MIC, **Cultural Wellsprings of Folkstales.** Translated from the Lithuanian by J. Žemkanis. Published by Manylandbooks, Inc., N. Y. 84-39 90 Street, Woodhaven, N. Y. 11421. 196 pp. Jacket design by P. Jurkus. Price $6.00.

Kazimieras Barėnas, **Tūboto gaidžio metai.** Nidos Knygų Klubo leidinys nr. 76. 438 psl. Kaina: nariams $2.50 (nenariams 25% daugiau). 1969 metų leidinys.

Beletristinis veikalas iš I pas. karo vokiečių okupacijos Lietuvoje.

Kazys Musteikis, **Prisiminimų fragmentai.** Nidos Knygų Klubo leidinys nr. 77, 1970. 126 psl. Kaina: $2.00 (Nenariams 25% daugiau).

Prisiminimuose kalbama apie paskutiniuosius Lietuvos nepriklausomybės metus nuo gen. Kubiliūno sukilimo iki paskutinio ministerių posėdžio gavus sovietų ultimatumą.

Vincas žemaitis, **Liublino unijos sukakties paraštėje.** (Santykiai su mūsų kaimynais lenkais). 1569—1969. Išleido Chicagos Liet. Literatūros Draugija 1970 m. 84 psl. Kaina $1.50.

Atspaudas iš "Naujienų" 1969 m. gruodžio 1—15 d. atkarpų.

Po knygos "Kritusieji už laisvę" II tomo pristatymo, autorių Vl. Ramojų apsupo skaitytojai gauti autografo. — Iš kairės: P. Odinas, K. Barzdukas, J.Janušaitis ,J. Šlajus, Stoškus, V Radžius ir kt. Prie stalo sėdi autorius.

After presentation of V. Ramojus' book "Those Who Fell for Freedom", audience besiege the author for autographs.

Pianistė Raimonda Apeikytė skambina Chicagoje 1969 m. Švėkšnos gimnazijos 50 metų sukakties minėjimo koncerte.
Pianist Raimonda Apeikytė performing in Chicago in 1969.

PRATURTĖJOME NAUJA KONCERTINE PIANISTE

Raimondos Apeikytės rečitalio proga

Turime daug inžinierių, gydytojų, rašytojų, dailininkų ir net kompiuterių specialistų. O aukšto lygio pianistų tik vieną teišauginome po A. Smetonos ir M. Motiekaičio. Visi jie jau yra gimę ne Lietuvoje, o emigracijoje. Bet tik trys. Kodėl tiek mažai?

Jei pirmasis iš lietuviškų ir amerikietiškų vandenų jau išplaukė ir koncertuoja Europoje, tai Raimonda Apeikytė, ačiū Dievui, vis dar pasilieka mūsų tarpe. O gundymų yra daug: ar lengva atsispirti po Burbank simfonijos koncerto Starlight Bowl, kur klausė 5000 publikos ir kėlė ovacijas, pačiam L. S. Palange diriguojant, atsisakyti koncertų plačiojoj Amerikoj? O kur Brahmso, Rachmaninovo, Čaikovskio koncertai, atlikti su Metropolitan, Hollywood-Wilshire ir kt. simfoniniais orkestrais! Arba Jerome Vanghu'o atlikta naujai parašyto koncerto premjera. — Vis tai žingsniai į piano meno pasaulį nebe parapinio masto, sėkmei ir pripažinimui lydint. Tatai liudija Marilyn Lawrence Christiansen, Irene Hanna, Wm. Chostec įvertinimai ir pagyrimai spaudoje.

□

Bet kol kas Raimonda liko pas mus, gilindama studijas. Per eilę metų ji yra nepamainoma Šv. Kazimiero parapijos choro akompaniatorė ir nuoširdi Los Angeles lietuvių bendruomenės muzikinio gyvenimo talkininkė.

Čikaga ją matė 1966 m. Dainų Šventėje, — ten ji akomponavo Budriūno kantatai "Tėviškės namai." Tokiame milžiniškame festivalyje akompaniatorės galėjo kai kas ir nepastebėti. Vėliau ji kaip pianistė pasirodė Švėkšnos gimnazijos minėjimo koncerte. Be eilės amerikiečių ir savų solistų, ji yra akomponavusi S. Baro, D. Stankaitytės, L. Šukytės ir A. Vokietaičio koncertams Los Angelėse.

Ir visa tai atlikta studijų laikotarpiu. Atrodo, kad ėjosi taip lengvai, bet jokių pastangų... Tiesa, gabumų netruko, laiko buvo surasta, bet be pastangų ir be darbo nieko nebūtų buvę.

□

Pasekime tos merginos "curriculum vitae" nuo 5 metų amžiaus, kada ji laimėjo "Life" žurnalo piešimo konkursą ir jos nuotraukos tilpo šio milijoninio tiražo žurnalo puslapiuose. Atrodė, kad Raimonda gimusi dailei. Bet kiek prasigyvenę tėvai įsigijo pianiną. Čia ir prasidėjo nauja Raimondos karjeros sritis. Pirmąsias pamokas ji gavo iš savo muzikalios motinos; paskui mokėsi pas A. Naką, kuris pastebėjęs mergaitės gabumus, po vienerių metų pervedė ją į De Paul Universiteo muzikos skyrių, jaunųjų klasę, kur ji mokėsi pas prof. Kenney.

Tėvams persikėlus į Los Angeles, trumpą laiką jį lankė Budriūno piano studiją, o vėliau įstojo į Immaculate Heart kolegiją, kur studijavo pas prof. John Larkin, Richard Gother ir John Ringold. Už tai ji yra laimėjusi Young Artists' Award 1964 ir 1969 metais bei Irving Memorial Scholarship 1968-9 metams.

Tat nenuostabu, kad dar nespėjus beigti magistro egzaminų, Raimonda Apeikytė jau skiriama piano mokytoja į San Fernando State College su 40 mokinių klase.

□

Pagaliau Kovo 14 dienos rečitalis, — lyg ir egzaminas publikai. Ką girdėjome rečitalyje, tai ir buvo daugelio metų darbo ir didelių muzikinių gabumų rezultatas.

Studijų darbas baigtas. O iš tikrųjų tai tik sunkioji, parengiamoji dalis, įvadas į "perfection", kuris iš kiekvieno menininko pareikauja ne tik darbo, gabumų, bet ir viso gyvenimo jėgų.

Jos rečitalio programą (kurią aprašiau "Draugo" bal. 1 d. nr.) sudarė:

Bacho Partita Nr. 11 in c-minor,
Gruodžio Variacijos B - dur,
M. Ravelio Jeaux d'Eau,
Beethoveno Waldsteino sonata ir
du Chopino Scherzo — Op. 31 in b -minor ir Op. 39 in c - minor.

Iš programoje minėtų kūrinių geriausiai atlikta buvo Ravelio bei Gruodžio dalykai. Ypač Ravelio "Vandens džiaugsmas" buvo atliktas pasigėrėtinai. Šio kūrinio atlikimu pianistė prisistato kaip išbaigta muzikė pianistė. Gruodžio variacijos (nors ir kompoziciniu atžvilgiu neprilygsta jo vėlesnei kūrybai) praskambėjo labai efektingai publikos buvo sutikta šiltai.

Beethoveno Waldsteino sonata, o ypač paskutinieji du Chopino kūriniai klausytojams geriau pažįstami, tat ir jų klausytis nebenaujiena. Bethoveno sonatoje norėjosi gal daugiau "vyriškos jėgos". Čia reikia pastebėti, kad lietuviams pianistams Beethoveno išpildymas dažnai sudaro problemų, nes reikia ir vokiško preciziškumo ir vadinamojo gyvojo muzikalumo; paprastų muzikos ekspresijos ženklų čia nepakanka, jei širdyje nepajuntama paties Beethoveno. Kaip ir Beethoveno sonata, taip pat ir abu Chopino Scherzai praskambjo laisvai, jo jokių įtampų. Scherzo buvo atlikti gyvai ir jautriai.

□

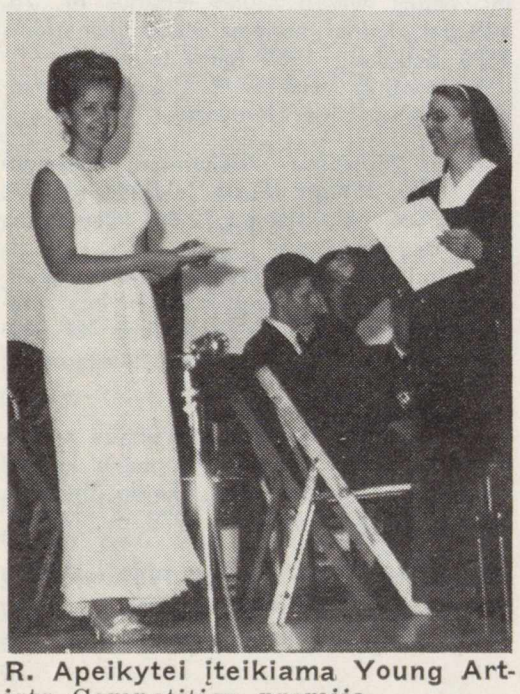

R. Apeikytei įteikiama Young Artists Competition premija.
R. Apeikytė receives first prize of a Young Artists' Competition.

Raimonda su savo tėvais — Nėle ir Vytautu Apeikiais, Los Angeles, Calif.
Raimonda Apeikytė with her parents.

Po šio koncerto mūsų Raimonda lyg ir po tam tikro egzamino, kurį ji išlaikė ir prisistatė lietuviškajai visuomenei kaip pianistė. Reikia laukti, kad ir kitos JAV ir Kanados lietuvių bendruomenės susidomės Kalifornijoje išaugusia nauja puikia pianiste. O ji tikrai verta visos lietuvių bendruomenės dėmesio.

G. Gudauskienė

Raimonda Apeikytė yra nenuilstanti akompaniatorė daugeliui mūsų solistų, koncertavusių Los Angeles lietuvių kolonijoje:

As piano accompanist for Lithuanian soloists, R. Apeikytė has performed in many concerts:

R. Apeikytė su sol. Roma Mastiene, akomp. jos koncertui 1969 m.
With soloist Roma Mastienė of Chicago, in 1969.

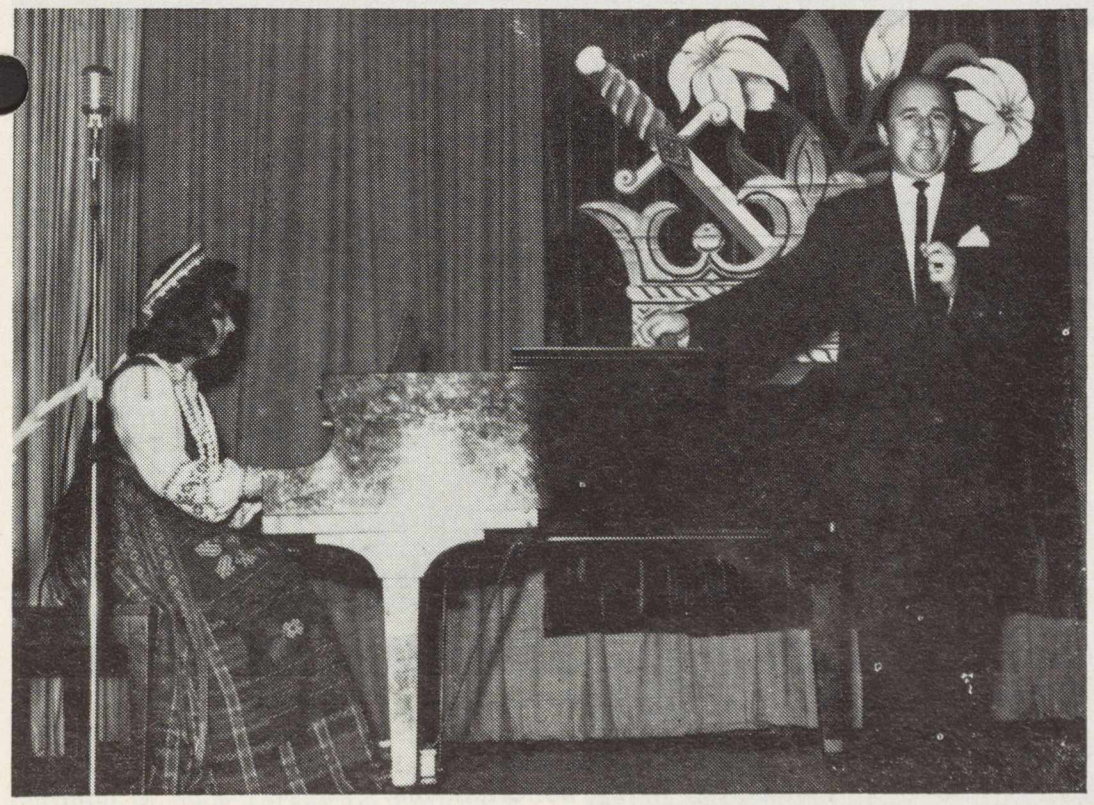

R. Apeikytė akomponuoja sol. A. Pavasariui 1963 m. Los Angeles Lietuvių Dienos programoje.
With soloist A. Pavasaris, during Lithuanian Day program, 1963.

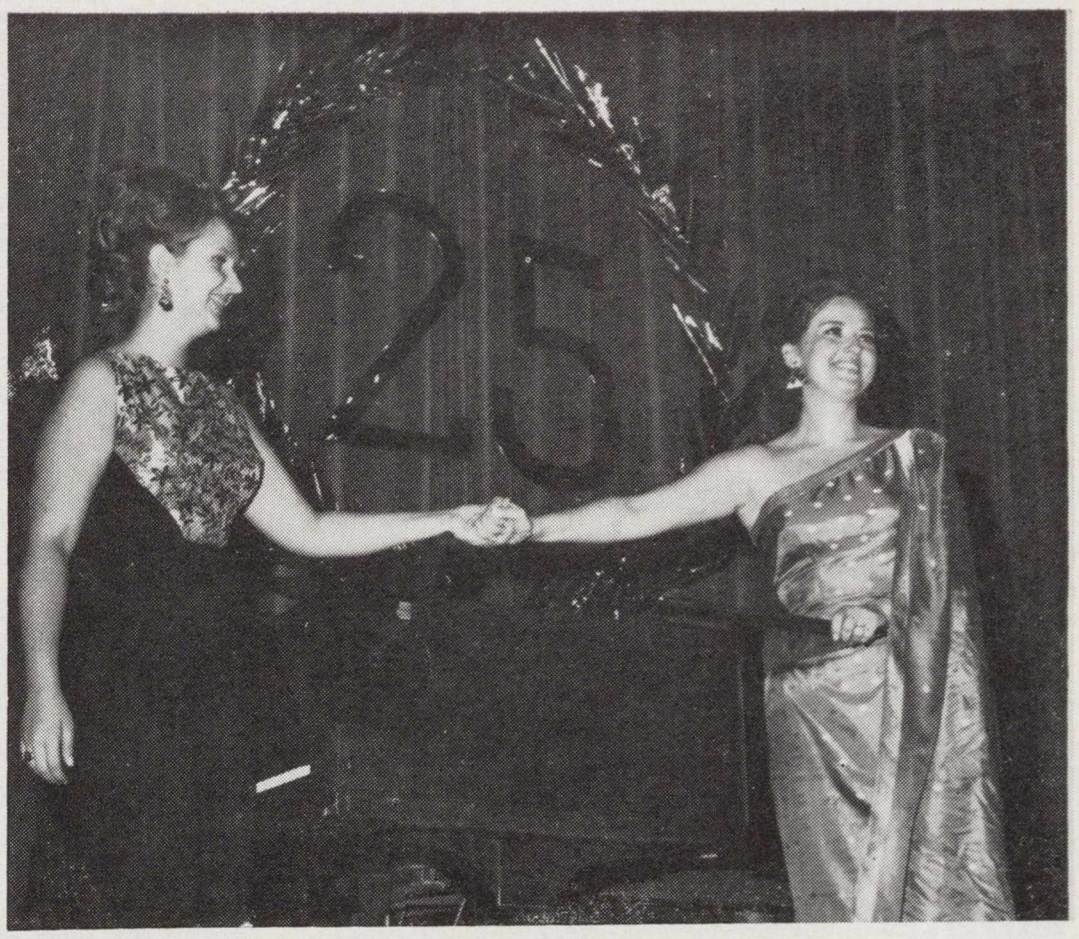

R. Apeikytė su sol. L. Šukyte, akomponavusi jos koncertui L. A. 1966 m.
With L. Šukytė soloist of Metropolitan Opera, 1966.

R. Apeikytė, akomponavusi sol. Arnoldui Vokietaičiui 1968 metais.
With sol. Arnoldas Vokietaitis, in Los Angeles, 1968.

Sol. D. Stankaitytė, sol. Stasys Baras, pianistė Raimonda Apeikytė, po koncerto Los Angelėse.
With soloists Miss D. Stankaitytė and Stasys Baras, Los Angeles.

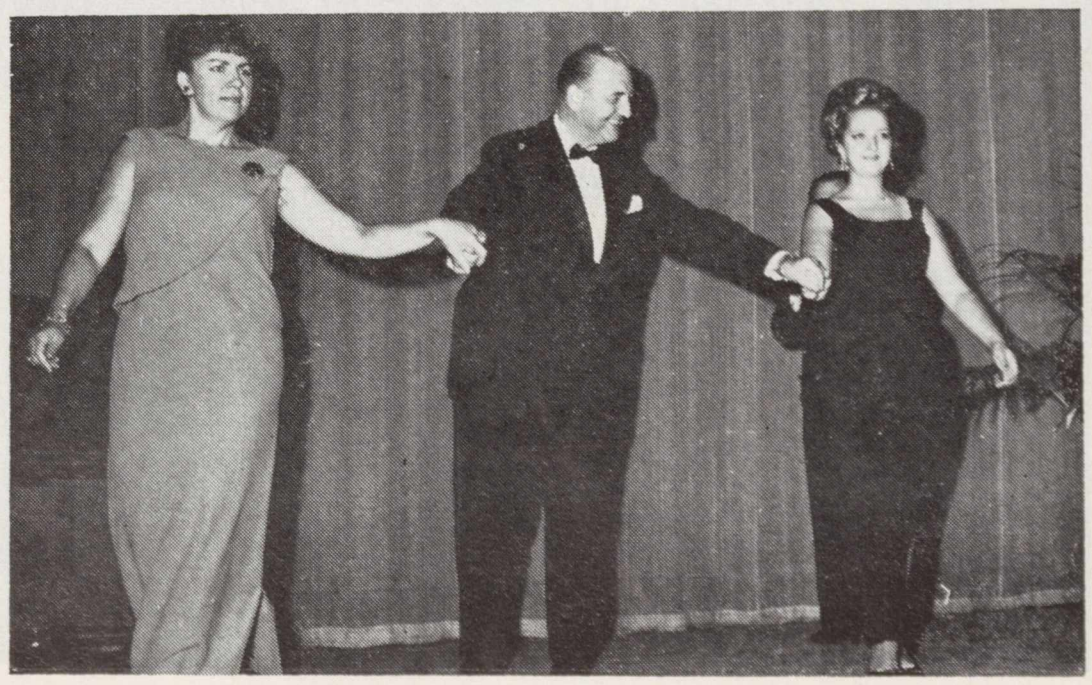

Iš CHICAGOS LIETUVIŲ VEIKLOS

Kovo 8 d. Jaunimo centre vertingu koncertu pagerbtas komp. Juozas Strolia, paminint jo mirties vienerių metų sukaktį. Koncerte atlikta velionies kūrybos dainos bei giesmės. Programoje dalyvavo "Aidučių" ansamblis, vadovaujamas muz. A. Stephens, L. Vyčių choras, vad. Fausto Strolios, Dainavos ansamblis, vad. muz. P. Armono ir solistai: Prudencija Bičkienė, Roma Mastienė ir Jonas Vaznelis.

Programai sumaniai vadovavo akt. A. Dikinis, intarpuose taikliai išsakydamas a. a. muz. Strolios gyvenimo bruožus.

Koncerto programoje aktyviai dalyvavo trys velionies sūnūs, taip pat muzikai: Faustas, Herkulis ir Vytautas. Koncertas praėjo gražaus susikaupimo ir dainos meno nuotaikoje.

Nuotraukoje: Lietuvos Vyčių ir Dainavos ansablio jungtinis choras atlikęs paskutin koęncerto dalį prieky — solistas Jonas Vaznelis.
Foto V. Noreika

The first anniversary of the death of the composer J. Strolia was commemorated at Chicago's Youth Center on March 8th. A concert of his works comprised songs performed by soloists and choirs.

LIETUVIŲ KALBOS STUDIJOS ĮVESTOS CHICAGOS UNIVERSITETAN

Įspūdingomis iškilmėmis kovo 25 Chicagos un-to rūmuose atžymėtas lietuvių kalbos įvedimas į šį universitetą. Iškilmėse dalyvavo lietuvių visuomenės, spaudos, radijo ir TV atstovai ir un-to profesoriai.

Studies of Lithuanian language are included into the program of Chicago's Northwestern University. Lithuanian Foundation and Community leaders donating a $5.000.00 check to the dean Mr. Vilson.

Gėrimės dar vienu laimėjimu — lietuvių kalbos studijų įvedimu į Chicagos universitetą. Iškilmių metu pradžiai įteikiama studijų išlaikymui $50000 čekis.

Iš kairės: JAV LB cv pirm. inž. B. Nainys, Lietuvių Fondo pirm. dr. A. Razma, dr. F. Kaunas, prof. P. Jonikas, Lietuvių Fondo tarybos pirm. dr. G. Balukas, Chicagos un-to rekt. mokslo reikalams J. Vilson ir Lietuvos gen. kons. dr. P. Daužvardis.

Iš kairės: K. A. Girvilas, I. Zibienė, Z. Juškevičienė, A. Reklaitis, J. Janušaaitis, P. Petrutis, dr. J. Prunskis, dr. F. Kaunas, prof. E. Stankiewicz, prof. P. Jonikas, dr. A. Razma, dekan. R. E. Streter, dr. G. Balukas, univ. rekt. J. Vilson, gen. kons. dr P Daužvardis, JAV LB cv pirm B. Nainys, dr. J. Valaitis, E. Bradūnaitė, LB Chicagos apyg. pirm. A. Juškevičius, F. Daukus, K. Oksas.

Foto V Noreika

Spaudos žmonių pokalbis su dail. Vanda Kanyte Balukiene jos paveikslų parodos atidarymo proga. — Iš kairės: stovi V. Balukienė, dr. J. Prunskis, "Draugo" red.; sėdi: V. Kasniūnas, dail. A. Valeška, A. Pužauskas, "Naujienų" red. ir J. Janušaitis, mūsų bendradarbis.

The opening of an exhibition of paintings by V. Kanytė Balukienė: her interview with press representatives.

J. Janušaičio reportažas

VEIDAI IR VAIZDAI

(Faces and Places)

Montrealio Aušros Vartų par. choras, neseniai išleidęs savo dainų plokštelę, sėkmingai atliko programą šių metų Vasario 16 minėjime Montrealyje (vasario 15 d.).

The choir of Montreal's Gate of Dawn parish; it has performed during this year's February 16th Independence Day, festivities and has had a record produced of the songs.

Montrealio Aušros Vartų choro plokštelės "krikštynų" krikštomočios ir krikštatėviai.

Iš kairės: muz. Z. Lapinas, "Gintaro" ansamblio vadovas, sol. J. Adomonienė, chorvedys sol. E. Roch, muzikė J. Žukauskienė, seniausias choristas V. Kačergius, op. sol. E. Kardelienė, pianistas K. Smilgevičius, T. K. Pečkys, svečias iš Chicagos ir plokštelės atnešėjai B. O. Gudai.

"Baptismal" ceremonies of the record produced of the Gate of Dawn choir's performances, with the "god-parents" who atributed to the happening.

AUŠROS VARTŲ CHORO MONTREALY PLOKŠTELĖS "KRIKŠTYNOS"

Lietuvių žurnalistų S-gos Detroito sk. ir centro valdybos nariai susirinkime Windsore, Ont., Birutės ir Petro Januškų namuose.

Iš kairės: A. žiedienė, L. Mingėlienė, A. Nakas, M. Kriščiūnienė; toliau: Vl. Selenis, J. Kriščiūnas, E. Garliauskienė, St. Garliauskas, B. Januškienė, V. Alantas, Br. Nakienė; I. Alantienė, A. Grinius, B. Selenienė, V. Perminas, A. žiedas, P. Gaižutienė, St. Sližys, N. Sližienė, P. Januška, Marija Sims ir Vl. Mingėla. Foto J. Gaižutis

P. Januška Trimito ir kt. laikraščių bendradarbis Lietuvoje, LžS Detroito sk. narys dabar, medžiagiškai remia Lietuvių Namus, Dainavą ir kt. liet. organizacijas.

New Jersey State sekretorus Paul J. Shervin įteikia New Jersey Lietuvių Tarybos atstovams N. J. gubernatoriaus proklamaciją, skelbiančią vasario 16-tą N. J. valstijoje Lietuvos Respublikos Diena.

Iš kairės: Kontrimas, LB atstovas, Dr. T. Žiūraitis, P. J. Shervin, N. J. valst. sekr., Ieva Trečiokienė, ALT N.J. valdybos pirm., P. Puronas, spaudos atstovas, Gudonis, ALT NJ vald. vicepirm.

Lithuanian Republic Day proclaimed in New Jersey on February 16th. Proclamation presented by the Secretary of State, Paul. J. Shervin.

A meeting of the Lithuanian journalists' Association, board members and Detroit chapter officers, with their colleagues in Windsor, Ont.

LD ŽURNALĄ PARĖMĖ:

Garbės prenumeratoriai

Buvęs LD redaktorius J. Vitėnas, **nuolatinis šio žurnalo garbės prenumeratorius** šiems metams sumokėjo $15.00.

Kiti **garbės prenumeratoriai,** atsiuntę po $12.00, yra:
P. Kudulis, Elizabeth, N. J.; Lith. American Council,, Inc. Chicago, Ill.; W. A. Poplis, Chicago, Illinois.
Kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N. J.., Dr. B. Radzivanas, Richmond Hill, N. Y., Kun. P. Sabulis, Ansonia, Ct., J. Šimonėlis, Georgetown, Ontario.

Aukojo:
$10.00 — B. Karpers, Baltimore.
Po $4.00 — A. Rugys, Cicero, Ill., Dr. D. Surantas, Rockford, Illinois.
Po $2.00 — A. Alčiauskas, S. Baniulis, J. Gepneris, Dr. B. Kasakaitis, L. Krajauskas, J. Našliūnas, A. Orvydas, J. Valiukevičius, B. Vitkus — Chicago, Ill.; A. Gailiušis, V. Stakauskas — Cleveland, Ohio; A. Aleksis, K. Seliokas — Waterbury, Conn.; J. Bakšys, S. Pusvaškis, Talka — Canada; Z. Ašoklis — Geneva, Ill.; J. G. Baublys — Detroit, Mi.; J. J. Butkus — Bridgeport, Conn.; A. Kvedaras — Iselin, N. J.; A. Matjoška — Dorchester, Mass.; P. Mikšys — Worcester, Mass.; Dr. J. Petrikonis — Woodbine, Ia.; Dr. V. Ploplys — Rockford, Ill.; Kun. J. Ruokis — Margarettville, N.Y.; E. Šerkšnienė — Bloomfield, Conn.; Dr. K. Simaitis Forest Hills Garden, N.Y.; J. Vaičkus — Kearny, N.J.
Po $1.00 — A. Kantvydas, Toronto, Ont.; A. Pupelis, Cicero, Ill.; P. Vaitkūnas, St. Paul, Alta.

Skaitytojų bendradarbiavimas

Yra nemažai LD skaitytojų, kurie retkarčiais (ar nuolat) atsiunčia mums iškarpų iš amerikiečių (ar kitos svetimos) spaudos, kur liečiačiama Lietuvos vardas, Lietuvos laisvės reikalas, rašoma apie lietuvių veiklą, minimi pasižymėję lietuviai. Iš to mes sudarome kroniką skyriui "Lithuanians Make News". Visiems tokiems bendradarbiams širdingai dėkojame ir prašome kitus įsijungti.

Šioje vietoje atskiras ačiū reikia pasakyti kun. J. Jutt-Jutkevičiui, kuris karts nuo karto atsiunčia glėbius iškarpų ir savo leidžiamo biuletenio kopijų. Visas iškarpas mes laikome red. archyve ir laiks nuo laiko panaudojame.

Vienas mūsų skaitytojas atsiuntė spaudos iškarpą, kuri, manome, bus įdomi ir "aktuali" pasiskaityti ir kitiems.

JUSTAS PALECKIS APIE LENINĄ

"Leninas tai ryškiausias ir pirmas laiko atžvilgiu dabarties diktatorius. Leninas pasinaudojo ir Rusiją nuniokusiais karo smūgiais ir vokiečių generalinio štabo parama ir Rusijos vidaus netvarka komunistinės idėjos vardan paskelbdamas proletariato diktatūrą, kurios priešaky stojo ir visą laiką išbuvo jis pats. Valdžią gavęs Leninas ją sutvirtino diktatoriaus paprastu būdu — kruvinu teroru, kurio aukomis žuvo begalė rusų žmonių, daugiausia inteligentų. Leninas pats mirė, bet jo įsteigtoji komunistų diktatūra Rusijoj tebeina jo pramintais ir nužymėtais takais."

(Iš J. Paleckio redaguoto "Naujo žodžio" Nr. 1 (41), 1927.I.15, 12 p.)

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12—12:45 val. p. p.
Liet. Radijo valandėlės klubo pirm. **Stasė Pautienienė,** sekr. **A. Skirius,** ižd. J. **Motiejūnas.** Programos ved. **S. Pautienienė,**
841 Stanford St., Santa Monica, Ca. 90403
Telef.: 828-3779

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

LIETUVIŲ RADIJO VALANDA
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpiet.
AM 1430 klc., FM 107.9 megaciklų
WHIL Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE

Jei reikia apdrausti namus, automobilį, gyvybę ir pn.. pirkti ar parduoti nuosavybę,
Telefonuokite NO 4-2919

arba apsilankykite įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Los Angeles, California 90029.

LIETUVIŲ FONDAS

6643 So. Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 60629
Tel. 778-2858 (A. c. 312)

Lietuvių Fondas laukia kiekvieno mūsų įnašo — šimto ar tūkstančio. Stokime į fondą su tokiuo įnašu, su kokiuo dabar galime — nelaukime, kada praturtėsime ar kada turėsime "atliekamų" pinigų. Fondas sudaromas ne iš "liekanų", ne iš nereikalingų pinigų, bet iš lietuviškos širdies, iš lietuvybės reikalų supratimo, iš **aukos, kurią lietuvis skiria lietuvybei ir Lietuvai dabar.**

Pakeitę adresą, tuojau praneškite, kad nesusitrukdytų žurnalo siuntimas.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijeje, veikianti nuo 1934 m. bal. m., vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima **sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m.**
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10 val. — 11 val. priešpiet.
Šeštadienį ir sekmadienį 8:00 — 9:30.
"Vakaruškos" pirmad. vak. 7:00 — 8:00.
Visos programos iš
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS
Seniausia liet. radijo programa Amerikoje. Įsteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Petras Petrutis.**
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Prorama
TĖVYNĖS GARSAI
Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.:: 382-9268.

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES RADIO HOUR
lietuvių radijo valanda 2 kartu savaitėje—
antradienį ir ketvirtadienį — 8 iki 9 v. v.
e. s. t. Detroito WMZK-FM st. - banga 98
vedėjas — **ralph valatka**
17696 warwick detroit, mich. 48219
tel. 537-5550

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE
WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8 val. — 9 val. ryto.
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. — inž. **Vacys Urbonas.**
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Telefonas: KE 7-9642.
Programos redaktoriai ir pranešėjai:
Jonas Kiščiūnas — 846-4245; **Kazys Gegelis** — 535-6683; **Rožė Ražauskienė** — 278--1353; **Stasys Garliauskas**—TA 6-1385; **Antanas Janušis** — VE 5-8317.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connnecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WBMI - FM 95.7 mc.
Kiekv. sekmadienį 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius.**
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 5 — 6 v. p.p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)

Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmad vak. 8:05 — 9:00 — 89.5 mg.
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"
Girdima **kievieną sekmadienį**
nuo 8 iki 9 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: **Romas Kezys,** 62-15 69 place,
Middle Village, N. Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda
redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė
Sekmadieniais 9—9:30 val. ryto
per WCMF-FM, 96,5 mc.
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: **Pr. Puidokas,** pirm., 580 Wilkins St., (14521); **A. Cieminis,** vicep.; **R. Kiršteinas,** sek. 229 Nester St. (14621); **V. Žmuidzinas,** ižd., **L. Laukaitienė,** narė.
Programų vedėjai: O. Adomaitienė, A. Cieminis, V. ir N. Draugeliai, A. Dziakonas, St. Ilgūnas, R. Kiršteinas, Br. Krokys, V. ir B. Litvinai, J. Šipaila, D. Šiurilienė, V. Žmuidzinas.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 kilocysles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00.
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708.
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
Radijo programa girdima
kiekvieną šeštadienį 3:30 — 4:30 p. p.
iš Oakville stoties CHWO — banga 1250.
Programos vedėjas Jonas **R. Simanavičius.**
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

MALONĖKITE TUOJAU PRANEŠTI APIE JŪSŲ RADIJO PGROGRAMŲ LAIKO, ASMENŲ, ADRESŲ IR KT. PASIKEITIMUS.

Panorama of Kaunas, temporary Capital of Independent Lithuania.
Bendras Kauno vaizdas, nepriklausomybės metais.

Restoration of Independent Lithuania

February 16, 1918, was the historic day of hejoicing when the National Council in the capital city of Vilnius proclaimed to the world the restoration of freedom and independence to Lithuania. That was the glorious culmination of a difficult task, bloody struggle and supreme sacrifice of the people to wrest the liberty from the uninvited foreign domination.

The comparatively brief period of 23 years of freedom and independence, proved again that the Lithuanian nation is just as capable of governing in its own territory as it did during the many centuries in the past. It is a matter of record the rapid progress achieved in all branches of the Sovereign State. Restored Independent Lithuania was recognized by most of the countries in the world and normal diplomatic relations were established. Lithuania became a member of the League of Nations.

However, armed aggression of Soviet Russia ended the country's normal life when on June 15, 1940, a huge Soviet army and communist hordes invaded and occupied Lithuania. During the 30 years of occupation, the iron grip on the country has not eased. If there were recently any noticeable changes in the conduct of the occupants, it was only in the tone and not in the oppressive and genocidal methods.

The country and its people have endured most vicious plunder, deportations to slave labor camps in Russia, bestial tortures and murders by thousands. Tyranny still is very much in evidence in the occupied country. The people are deprived of property, personal liberty and of the basic human rights and dignity. To top it all, the invaders resorted to genocidal means by bringing foreign people in droves into the occupied country, and using various methods to Russify the population. Neighboring Latvia and Estonia have also experienced similar depredations from the Soviet Russian invaders.

It is obvious that the aggressive acts and inhuman behaviour of the invaders are contrary to all treaties, solemnly assumed international obligations, a total violation of the International Law provisions and all normal practices among the civilized people. But, that is another subject matter...

Many thousands of Lithuanian people fortunately escaped the Russian communist tyranny by abandoning everything they had and hastily departing to the West. It is estimated that there is approximately one million people of Lithuanian descent in the United States of America. Others have settled in Western Europe, South America, Canada, Australia and Africa. All those people in the free world are now fairly well organized, and at present they constitute a firm foundation for the resistance to the unceasing predatory activities of the invaders; whereas the strangling Russian grip on the people in the occupied countries renders them helpless for effective resistance.

By reciting the harmful behaviour of the invaders, it is not intended merely to complain or

Continued next page

Excerpts from the address of Consul Gen. of Lithuania Dr. J. Bielskis, on the occasion of the Lithuanian Flag-raising at the City Hall, Los Angeles, Calif. February 13, 1970

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS
APRIL 1970

Anatole Kairys

CURRICULUM VITAE

A comical tragedy in two acts

Copyright by author

Part Fourth **Continued from the last issue**

SVAJŪNAS:
Do you know me?
LADY IN BLACK:
I'm on the hotel staff.
SVAJŪNAS:
Excuse me... *(Now Svajūnas clinks glasses)*
LADY IN BLACK:
The champagne is excellent.
SVAJŪNAS:
Any more? *(Filling up) Yet where could my wife be...*
LADY IN BLACK:
To your health!
SVAJŪNAS:
To yours! *(Drinks)*
LADY IN BLACK:
Will you not ask me to sit down?
SVAJŪNAS:
I must beg your pardon... Our suitcases are still packed though it's a couple years already...
LADY IN BLACK:
Are you passing by?.
SVAJŪNAS:
Yes... and no... Perhaps on this here box, please...
LADY IN BLACK:
My head is whirling... *(She sits down)*
SVAJŪNAS:
Another glass should make it right... *(Pouring)*
LADY IN BLACK:
Oh no, no... *(Though she drinks it all at once)*
SVAJŪNAS:
My wife will soon be back...
LADY IN BLACK:
Shed no tears because of her. I know wives in New York quite well. They never come back "soon".
SVAJŪNAS:
Most surely she's gone to look around for a room. That is our problem...
LADY IN BLACK:
We are all overwhelmed with problems. *(She inclines towards Svajūnas)* Hold me tighter...
SVAJŪNAS:
My wife...
LADY IN BLACK:
Bring me into a room...
SVAJŪNAS:
To your room?
LADY IN BLACK:
The third door to the right. *(She is in his embrace, hanging with crossed hands around his neck).*
SVAJŪNAS:
The third door... *(He carries her away as the lights are going out).*

Curtain

ACT TWO

The same place five years later. SVAJŪNĖ is dressed in a national costume. Her long, falling hair covers her shoulders. She holds a glttering wand in her hand. SVAJŪNAS is in holiday dress too.
SVAJŪNAS:
Five years have passed and I still cannot forget... Can't forgive myself...
SVAJŪNĖ:
The same old song for five years – stop acting like a boy.
SVAJŪNAS:
I assure you there was nothing wrong. I was under the influence of alcohol, yet there was nothing wrong...
SVAJŪNĖ:
You drank the champagne without me.
SVAJŪNAS:
Out of sheer sorrow. And I was calling you all the time, only you didn't respond. My, that lady...
SVAJŪNĖ:
Don't mention her to me anymore. I see you are pleased to talk about that big town exhibit.
SVAJŪNAS:
She saw you departing with a young man.
SVAJŪNĖ:
My, Svajūnas! So long ago. I don't even recall how, where, why...
SVAJŪNAS:
Neither do I.
SVAJŪNĖ:
Let's not talk about what was. Let's summon our courage for new endeavors. Though, I do feel I'm tired.
SVAJŪNAS:
Yes, darling. Let our deeds outweigh our words. *(He opens a jewel casket and produces an amber crown)*
SVAJŪNĖ:
And what's there?
SVAJŪNAS:
An amber crown. Your head is so beautiful that I came up with a new idea – to adorn it with an amber crown. *(He crowns his wife)*
SVAJŪNĖ:
Oh, my darling...
SVAJŪNAS:
We've tried everything, only not a crown. Perhaps this is what will help us open the door into the mysterious room.
SVAJŪNĖ:
Let's not give up hope.
SVAJŪNAS:
My queen... *(He kneels)* What will you command?
SVAJŪNĖ:
"Miss Dreamland..."
SVAJŪNAS:
Go forth and present yourself to the entire world. Speak unto them the words of truth and justice. And have no fear. I shall accompany you. I shall protect you from frosty winds, from storms. from evil words, from nasty dogs...
SVAJŪNĖ:
Thank you for the amber crown, my dearest. You are worthy of a kiss in the midst of a public hall. *Miss Dreamland* is now in need of reporter photographers, of space on the front pages of newspapers. Take me to the mansions of senators. Invite me to receptions of the ambassadors.

RESTORATION OF...

Continued from page 17

lament. The actual purpose is to remind the people in the free world of the nature of the communist rulers and their behaviour in the forcibly occupied countries. Such knowledge is of a special interest to the peoples of the present era, whose prevailing concern is with the governmental institutions and activities. It is sincerely hoped that the informed minds of the people will reflect on the conduct of the relations with the communists, and, particularly on the officials conducting various negotiations with Soviet Russian functionaries. It is earnestly hoped that it might prevent the granting of further appeasements to the communists.

By the past performance of Soviet Russia, it should be obvious that the communists will observe the treaties only so long as those treaties serve their dubious purposes. According to the report of the Legal Commission of the Assembly of Captive European Nations, adopted in 1954, "The non-aggression treaties and the covenants for the definition of aggression, which generally are accepted provisions of International Law, have been persistently violated by the Union of Soviet Socialist Republics."

Governor Nelson A. Rockefeller, in an article entitled "The Challenge of Communism", published in LOOK magazine of June, 1964, remarked that "the communists might change their tone **if circumstances and their strategy requires, but they** never change their policy **(for world domination)... In the past, the tendency has been increasingly to negotiate on a Soviet agenda... -The West urgently requires a positive program of its own". That suggestion is just as valid and applicable today.**

Soviet Russia is endeavoring by all means at its command to obtain, at least in some form, a legalization of its occupation of the Baltic States. Such efforts are evident in all its proposed treaties with the West. It is, however, the fervent hope and prayer of the subjugated countries that the Western negotiators will never accept, expressly or tacitly, the present status quo in Eastern and Central Europe. **The United States and many other countries have vehemently disapproved Soviet Russian forcible occupation of the Baltic States. Such attitude of the free world strenghtens the hopes of the enslaved people and encourages them to continue their efforts for the restoration of freedom to their native countries, thereby hastening the return of peace in the world.**

Let me have press conferences. *Miss Dreamland* is in need of escorts beyond the glare of highlights. Oh, have no fear to get to know me. Open wide for me the doors of drawing rooms. I shall not let you down. I shall provide entertainment. I shall become gay laughter. I'll manage to check my suffering and adorn it with red ribbons. I shall speak about my tragedy with gaiety and double meaning... *(She walks around, touching windows and doors with her hand)* The doors are all closed. And the windows. There is no place for the Beauty Queen from Dreamland... *(Feels herself at a loss)* People! Get me out of the passage way. I am exhausted of this talking. Of parading. Of dancing to myself. I am choking... The soot of the cities is gnawing at my eyes... I want to have a throne of my own... *(A longer pause)*

SVAJŪNAS:

My most beautiful! You look like from Dreamland! You look... You are my dream!

SVAJŪNĖ:

I am from Dreamland. And I am a dream. *(She mounts upon a specially prepared podium and freezes stiff. Now she is a statue. Svajūnas speaks to her in a dreamy voice, sinking to one knee at times, then standing up again, raising his arms, as though in deep prayer. SVAJŪNĖ is now a symbol of the Statue of Liberty and of her own enslaved country)*

SVAJŪNAS:

I had not believed that you were so beautiful! So chaste! So sacred! Like a legend which to transform into words no poet has yet been born. When I gaze upon you I feel myself one of these happy princes who succeeded in winning the fairest lady of them all.

You have enslaved me. You have designated me to carry a candle of bliss upon the burning wounds of my desire. Thus I have become a dreamer: I pass through the world proclaiming your beauty to all of humanity.

My bosom is your throne. Secure and everlasting. It exalts you to the very heights that you be visible to all. Feasts I prepare to honor you. I protest the congresses or conventions in which there is no discussion of you or in which you are mentioned with disrespect. Parades I organize and ceremonies. I write about you, and recite. I pray, I dance and sing. And your silence attests to my fidelity.

There was a time once when I was very hungry. Thirsty to the extreme, and completely exhausted. After being misled through deserts and martyred here for forty-one days. Then a Single One approached me desirous of leading me into temptation. He promised me riches. He promised me fame. He promised me his only daughter, named The Unknown. My answer was an irony. What need I riches? What need I fame? What is to me the beauty of The Unknown without you, the Beautiful of all?..

And were there a recurrence of the Flood, or would the earth in flames start flying into space, all creation and everything would perish then — only you would not! You alone alive would remain, living upon my opened visages turned towards Hope...

(A protracted long silence. SVAJŪNĖ livens up and steps down from the podium. She touches SVAJŪNAS with her wand and he comes back to reality)

SVAJŪNĖ:

You have put me to sleep. I have never heard such a sermon. Behold, the people are laughing at us: this is no church, and I am not a saint, Svajūnas.

SVAJŪNAS:

The people are merry with joy, my dear. Wih happiness that we are alive still.

SVAJŪNĖ:

And that we persevere, although having no place to live. Let's see whether the door has not opened yet.

SVAJŪNAS:

Let's look. *(Comes closer)*

SVAJŪNĖ:

Not yet. Apparently your words weren't understood... *(A pause)* Let us dance, somehow I do feel merry.

SVAJŪNAS:

Let's.

(Accordion music heard from backstage. They perform a national dance, stopping at times to look if the door has opened already. Whenever they stop dancing, the music stops too. The few people attending the telephone booth, or passing by, are applauding amused — until the MESSENGER CLERK appears)

SVAJŪNĖ:

Did it open?

SVAJŪNAS:

Not yet. *(They continue to dance)*

SVAJŪNĖ:

Opened now?

SVAJŪNAS:

Still not. *(They dance on)*

SVAJŪNĖ:

You are dancing out of step, my dear — follow the music.

SVAJŪNAS:

Darling, you are out of step...

SVAJŪNĖ:

I am dancing right.

SVAJŪNAS:

No, dearest, you are dancing wrong...

SVAJŪNĖ:

I? I am wrong?

SVAJŪNAS:

With difficulty, great difficulty... You are tired and it seems you are dragging somebody else's feet, my dear...

SVAJŪNĖ:

Don't criticize me, just dance!

SVAJŪNAS:

The door doesn't open. Let us rather sing.

SVAJŪNĖ:

A duet?

SVAJŪNAS:

A solo.

SVAJŪNĖ:

I want to sing a duet!

SVAJŪNAS:

And I want a solo!

SVAJŪNĖ:

Alright, let it be a solo.

SVAJŪNAS:

What do you wish to hear?

SVAJŪNĖ:

Anything. Just start!

SVAJŪNAS:

"Little Barbra rubs her nose..."

SVAJŪNĖ:

Shame on you! You can't call your fortune with a song like that.

SVAJŪNAS:

Am I too high?

SVAJŪNĖ:

Too tragic.

Books and Publications

BALTIC STUDIES

"The First Conference on Baltic Studies: Summary of Proceedings", Ivarr Ivask, Editor; Published by The Association for the Advancement of Baltic Studies. Illustrated. Hardbound. — price $3.00.

The summary is a record of one of the most significant events within the context of the fiftieth anniversary celebrations of Estonia, Latvia and Lithuania, and it presents penetrating analyses of Baltic problems in a wide selection of fields.

The Conference was called to achieve a broad-based discussion and exchange of ideas and information by specialists from numerous fields, thus clarifying the economic, social, cultural and demographic situation in this important geographic region and to initiate a continuous research effort n areas identified during the Conference.

The Summaries include 50 papers presented at the First Conference on Baltic Studies, Nov. 28 through Dec. 1, 1968, at the University of Maryland.

Baltic problems were discussed in the following general topics:

1. Modern Baltic History — Some Problems and Aspects.
2. The Baltic People, the Soviet Union and the Changing Social Reality.
3. Communism and Nationalism in the Baltic Republics: Conflict or Convergence?
4. Contemporary Religious Situation in Baltic States and Abroad.
5. Developments in the Post-war Baltic Literatures.
6. Some New Problems in Baltic Linguistics.
7. Post-war Economic Development of Baltic Countries.
8. Some Scientific Developments in the Baltc States.

The presentations and discussions have been summarized in this publication, which is now available to all engaged or interested in these problems.

Checks should be payable to:
The First Conference on Baltic Studies, 471 Bay Ridge Ave., Brooklyn, N. Y. 11220.

CLEM'S POLSKIE DELI

★ Specializing in home made fresh and Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Krakaus Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW
Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN
a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT's CLEM'S
3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

SVAJŪNAS:

"Where the cabin moss be-covered..."

SVAJŪNĖ:

Stop!

SVAJŪNAS:

Too low?

SVAJŪNĖ:

You're getting me angry. A crown on my head, and what are you singing?

SVAJŪNAS:

Alright, I'll keep quiet. Then you sing, alone. *(The Messenger Clerk enters, upset)*

MESSENGER CLERK:

Sir, madam! This is unbearable! Permit me to draw your attention to the fact that we are here in a hotel. And every one is entitled to a quiet and a rest.

SVAJŪNAS:

Can anybody hear our songs and our music?

MESSENGER CLERK:

More than you imagine. The first floor is crowded with Arabs. The second -- with Asians, the third — with Africans, the fourth...

SVAJŪNĖ:

So we are undesired guests?!

MESSENGER CLERK:

(Excusing himself) Pardon me, madam, such is my job. And permit me to tell you upon the occasion that the deputy's deputy of the general correspondent is about to pay you a call. So you should be ready, madam.

SVAJŪNĖ:

Thank you. We are ready since very long ago.

MESSENGER CLERK:

Do have in mind that he is very busy. State your problems briefly. So long, madam, sir.

(Leaves)

SVAJŪNĖ:

At last we shall have a room to ourselves! After so many years!

SVAJŪNAS:

If only he will understand our situation.

SVAJŪNĖ:

I have no doubts concerning this.

SVAJŪNAS:

And if he is so busy, how can we explain everything to him? Briefly ! What can we tell him briefly?

SVAJŪNĖ:

Wouldn't it be better to express all our wishes in writing? What do you think about it, Svajūnas dear?

SVAJŪNAS:

In writing? Perhaps it wood be better so.

SVAJŪNĖ:

And more comprehensible. He'll not forget it so soon. Principals are apt to change, and the memory of people is short. Let's write down a request to him?

SVAJŪNAS:

Would not a petition be better?

SVAJŪNĖ:

Or perhaps a resolution?

SVAJŪNAS:

A memorandum!

SVAJŪNĖ:

Pro memoria!

SVAJŪNAS:

Curriculum vitae!

SVAJŪNĖ:

Curriculum vitae? Splendid! Let's set down our whole life in black and white.

SVAJŪNAS:

Start with the beginning.

SVAJŪNĖ:

The day of leaving our country's border!

SVAJŪNAS:

From Adam and Eve. No harm in that. Let all be known!

SVAJŪNĖ:

What a life!

SVAJŪNAS:

Unique! Down to work. You start writing while I change. *(Passes beyond the yellow wall)*

SVAJŪNĖ:

(Writing in air) We'll write it all up. Make diagrams. Engravings, too. In three colors. Then we'll frame it. Adorn it with hand woven sashes. The Life of an Exile! Curriculum vitae of an exile! Sacred *(Ecstatic pause)* Now let us pray, all together...

A PRAYER

Oh, Sacred Statue, composed of two hundred twenty five tons of fine copper, bring to sense my life of tramping.

Have me dressed in clothes which neither heat nor freeze me. Still my hunger from empty vessels. Quench my thirst from empty glasses. Let me fall asleep on railroad tracks.

May I understand my friends, and when I don't — may I call them foes of mine and Thine.

May I never get to be lost, and if I do, never to return, as life can only once be lived.

Let me love reality, as what would truth become, knew I not how to lie?

I'm guilty, as I love myself much more than you, the same myself I do revere. May hanged I be by my feet, not head, so that my heart when close to earth should better sense what damage idealism brings in fighting for ideals of men. *(A pause, as her ecstasy vanishes)* Svajūnas? *(Searching about)* Now you continue the curriculum vitae.

(She disappears around the right edge of the low wall, while Svajūnas comes running in around its left corner; he is conservatively dressed and looks about ten years older. He is carrying a placard on which the Statue of Liberty is drawn, head downward. Excited about some message, he directly confronts the audience...)

SVAJŪNAS:

Well, now everything is going to be right! I have received a message. Though at the very last moment, still I got it. A letter from my brother! With our shoulders put together, o-ho! *(Produces his letter)* Yes, the answer to my request. From my dearest brother! *(Reading aloud)*

My dear brothers and sisters! *(To the audience)* Some words, these! You feel it with the first sentence that the heart is in the writing! A dictation of the heart! O-ho! *(Pressing the letter to his breast)* With all my heart I support your deeds and undertaking. *(To the audience)* My brother... What dedication to the welfare of society, how sacrificing! Oh, brother, am I glad that you are rich! *(Continues reading)* Alas... *(A pause)* I shall not be able to aid... That idea of yours is noble and attractive, yet... *(A pause, as he skips part of a sentence)* at the time being I cannot spare any... To be frank, brother, you have a smart head, your proposition is most unusual, only... *(Skipping)* lack of funds... I understand, the matter is urgent but it just so happens that I am leaving to the Bahamas for a vacation...

(To be continued)

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ UŽ VISAS TAUPYMO SĄKAITAS

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

5¼% UŽ TERMINUOTUS INDĖLIUS
$7,500.00 ar daugiau

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $15,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

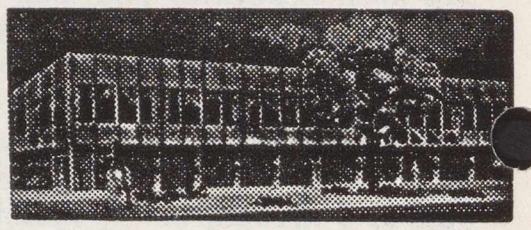

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 Ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada, Europa, Germany, Austria. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, Strengthening Hair, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.
Listed in Druggist Red-Blue Book.
JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply $6.00. Money Order, P. P., Send today — JIB LABORATORY
Šveicarijos patento nr. 458678.

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill. 60650

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

A couple of stamps, showing activities of Russian Air Forces: 1. Russian war-plane, dropping supplies over parachutists' camp. — 2. Russian bombers, dropping bombs over a target. — Du rusų pašto ženklai, rodą jų aviacijos veiklą paskutinio karo metu: 1. Lėktuvas numeta aprūpinimą parašiutininkams; 2. Rusų bombone-iai bombarduoja.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

Part CXXIV

By A. Bernotas

It is to be mentioned that in Lithuanian territory too, the former Red Army General Vlasow, acting under German supervision, had been organizing some of his own army units. In the several Russian war-prisoners' camps he had found enough men, who were ready to join him for the liberation of their fatherlands. These units were trained in Lithuania, some sent eastward, but some remained in the country, performing various duties. Because of the approaching Russian front, most of these units were turned back westward, but later were caught up by the Red Army. There were even units, which wre taken prisoners by American or English troops and thereafter also given over to Bolsheviks. They were mostly slaughtered as "traitors", though many of them rather committed suicide than submitted themselves to be shot by Russian firing squads.

When German ZV (Civil Administration) dismissed Temporary Lithuanian Government in 1941, it forbade all politicel activities as well. Whenever any political or economical leaders ventured to explain to the Germans, that they were committing this or that political or economical mistake or causing harm to the occupied country's economy, such persons themselves soon suffered punishment or dismissal.

Lithuanian Activist Front, which directed all partisan movements against Bolsheviks, was closed on Sept. 20, 1941, and its leader, Leonas Prapuolenis, sent to a KZ-camp in Dachau. When an active role of the Front was undermined, it went into underground. During the years 1941 to 1944 the underground activists were — publishing several secret papers, mostly in Vilnius, which were distributed at various points of the country. German SD-Police and Field-Gendarmery kept hunting for their editors and distributors, and many of them were caught and punished. Lithuanian police was to help the Germans, but it usually did not notice such activities. At last, the pursuit of such press was taken out off Lithuanian police jurisdiction.

Underground resistance united to continue to fight by not obeying any German orders, by acting as masked saboteurs, but not using any arms, nor engaging in open fighting operations. After 1941 several movements had developed in the country which joined themselves together in 1943 and formed "The Supreme Committee for Liberation of Lithuania" (Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas — VLIK). On February 16, 1944 VLIK announced itself to the Lithuanian nation through a declaration. Soon after this the German SD-Police traced 6 out of 9 members; the six were arrested and brought to the prison of Bayreuth. Here they were freed by the arrival of the American Army in spring of 1945, and in such a way VLIK found itself residing in Germany.

On the Ostfront, however, the hitherto invincible German army, which in the years of 1941-42 had reached the suburbs of Leningrad and Moscow, which had occupied the entire Ukraine and the Crimea peninsula, which had crossed the Volga and Don rivers, and found itself standing before the Causasian mountains, – now, in 1943, began losing one fight after another and, hardly resisting, began to retreat. In spring of 1944 the advancing Red Army already reached eastern Lithuanian boundaries. Approaching the country, Russian air forces at first were very strong and were repeatedly bombarding Lithuanian towns and cities, such as Vilnius, Kaunas, Šiauliai and others, and were inflicting heavy devastations.

On July 12, 1944 after heavy fights the Red Army entered Vilnius, and on July 31 — reached the town of Vilkaviškis. Throughout the country, everybody, who could muster any kind of transportation, did not wait for the bolsheviks to approach, but by thousands rolled western as refugees. In August Šiauliai, after destruction, fell into Bolshevik hands.

In western Lithuania remainders of Lithuanian armed units tried to organize a defense line. These defenders called themselves "Vanagai" (Hawks). At frst they managed to defend their lines, but later were beaten back and dispersed. And, after very hard fights, amounting to a total destruction, Red Army on January 28, 1945 occupied Klaipėda. From now on began the 2nd Bolshevik occupation, which lasts until nowadays.

(To be continued)

Lilian šukytė stepping forward

● After tours of concerts and opera performances in the States and abroad **Lilija šukytė** has had her main performance in the Metropolitan Opera House in New York. On March 31st and April 2nd she has successfulyy appeared in the main role of La Traviata in Violeta's party.

● As reported by South Boston Tribune (Dec. 23, 69), a resident Lithuanian of that city **Joseph J. Zarkauskas** while serving with the 7th Radio Research Field Station, has been named "Soldier of the Month" in Thailand. He already holds the Republic of Vietnam Campaign Ribbon and the Vietnamese Service Medal.

● The Department of Music of California States College, Fullerton, has awarded their institution's associate professor, **Dr. Elena Tumas** of the English Department, a rarely, novel opportunity of reciting her poetry in English translations; it was climaxed with Dr. E. Tumas reciting her "California Poppy" in original Lithuanian.

● Allied Artists of America have commemorated their late fellow member **Povilas Puzinas** in a half-page, black framed memorial announcement in theircatalog. An annual $150 prize has been instituted in his name. This year the prize was awarded to Iris Fioravanti for her expressionist paintings.

● Acording to "Weser Kurier" in North Germany, the new vice-consul of USA in Bremen is **Algirdas Rimas,** a Lithuanian.

Of exile parents, A. Rimas came to America after WW II, studied in New York, was officer with American paratroopers, and started his diplomatic career in Gpayana. His wife is Lithuanian, too, and the young diplomats have been given a farewell send off from Chicago by their relatives and Lithuanian officials there.

High assigned for Pennsylvania Lithuanian

● Amongst the 104 directors designed by President Nixon to the National Center for Voluntary Action is **Anthony W. Novasitis** (Novasaitis), an eminent lawyer of Philadelphia. The leading papers of the city commenting this event note that A. Novasaitis is also active in Lithuanian community life.

A. Novasaitis, 43, was a graduate of the University of Pennsylvania, and holds a degree in economics of Temple University. He is assistant Attorney of Pennsylvania, vice-president of the Council of Lithuanian American subdivision of the Republican Party.

DO YOU AGREE?

"They look like extras from a Lithuanian movie", was a comment heard in Washington at the unveliling of the new White House Guards — as reported by the Boston Evening Globe, Jan. 28, 1970. The picturesque garb is intended for state dinners and special event of the President.

LITHUANIANS MAKE NEWS

● We hear from **Nadas Rastenis,** the eminent Lithuanian Poe-tLaureate, that he has already been promised a grand display in Baltimore for the forthcoming second edition of Baranauskas' "The Forest of Anyk-čiai." The book with the Lithuanian text and a revised English translation by the poet — Nadas Rastenis — and an introduction essay by J. Tininis is already in print. It will be publicized by a special window show in Baltimore's central bookstore where a similar display was given to Donelaitis and "The Seasons" a couple years ago.

We may also add another recent achievement of Nadas Rastenis' (see March, 1969, issue), who has been presented the **H. L. Mencken Award:** "for his splendid poetry... his courageous ongoing service as an American citizen, born in Lithuania... typifies all that is best in the literary arts and commands the honors, respect and admiration of all his friends..." is the official citation of Vincent Godfrey Burns, Poet Laureate of Maryland, Chairman of The National Poetry Day Committee, to the first-time award-winner N. Rastenis.

● **Judith Ann Bardis,** 11, has won the Ford City "Little Miss Talented Tot" pageant and prize.

100 contestants participated in a 3 day Chicagoland affair. Her dancing ability, poise and grooming were cited. Since she was 3 years old she has been studying tap, ballet, toe, modern jazz and baton, as well as piano and guitar.

To an enquiry concerning the above facts, Miss Bardis writes:

"I am of Lithuanian parentage. Your article is correct and refers to one of my fifteen trophies. I also have many otherhobbies, collectingrocks, coins, and stamps besides my dearest love, dancing.

I am studying toe and ballet and I wish to some day become professional because I enjoy dancing very much."

AUKA. SACRIFICE
Suakmenėjusi keramika. Aukštis: 12”

Nuo abstrakto iki realaus

Prie Prano Gasparonio skulptūrų stabtelėjus

MĖNULIO ŽAISMAS. LUNAR PLAYFULNESS
Molis. Aukštis: 16” Clay

Pasitaiko žmonių, kurie tik sulaukę vyresnio amžiaus atranda savyje meninę gyselelę. Vienas tokių yra Pranas Gasparonis, paskutiniuoju metu pasireiškęs kaip rimtas menininkas-skulptorius.

Pažinojusieji Praną Gasparonį, jį atsimena kaip gero skonio fotografą; skulptūros menu jis domėjosi jau Lietuvoje — keletas to meto išlikusių jo darbų rodo jo intuityvų patraukimą skulptūros menui. Trūko mokyklos. Bet prieš keletą metų, metęs darbą, stojo į Los Angeles Miesto Kolegijos (Los Angeles City College) skulptūros ir keramikos studijuoti. Dirbo tyliai ir daug. Ir, štai, po aštuonių semestrų sėkmingai baigė studijas, įsigydamas menininko diplomą. Manydamas, kad to dar negana, neseniai jis įstojo į Otis Art Institutą, kur siekia pagilinti keramikines skulptūros studijas.

Prano Gasparonio butas užverstas gausybe darbų darbelių: studijiniai klasės darbai, laisvos kompozizijos, konvencionalūs darbai ir abstraktas; medžiaga — molis, gipsas, medis, metalas... Viskas įdomu, daug naujo ir originalaus.

Kuklus, lėtas žmogus apie meną kalba su entuziazmu, bet kai prieina prie savo darbų, aiškina ramiai, nepretenzingai, lyg iš gilumos širdies traukdamas žodžius, kurie yra tokie paprastučiai, bet tikslūs ir su giliu nusimanymu..

Susipažinus daugiau su Prano Gasparonio darbais, matyti, kad jie yra išėję iš autentiškų menininko rankų. Jau pats jo diplominis darbas — baltutėlio gipso skulptūra, vaizduojanti surištomis rankomis ir uždengtomis akimis mergaitę yra pavadinta “Lietuva” — rodo jo sugebėjimą originalia forma išreikšti sugalvotą idėją.

Pranas Gasparonis savo skulptūras daro iš įvairios medžiagos, bet labiausiai jis mėgsta skaptuoti iš medžio. Iš medžio, gipso ar akmens jo figūros turi abstaktinių bruožų ir kaip tik dėl to jos yra įdomios žiūrovui, kuris vaizduotės pagalba gali jas atbaigti, jei nori, su visomis detalėmis. Jo figūros pasižymi elegantiškumu, grakštumu ir eterišku gležnumu. Žiūrovas, jas stebėdamas, išgyvena vadinamąjį “estetinį momentą”, kuris, pasak Bernardą Berensoną, yra “mistinės vizijos momentas”. O tai atsitinka tada, kai žiūrovas ir meno kūrinys sudaro dvasinę vienybę (“...the two become one entity; time and space are abolished and the spectator is possessed by one awareness”, B. Berenson, Aestetics and History.). Iš tokių elegantiškų, traukiančių akį kūrinių ypač išsiskiria šie: “Meilės prisiminimas” (valakinis riešutmedis), “Šeima” (indiškas ąžuolas), “Šokis” (val. riešutmedis), “Sugrįžo pabėgusi dukra” (raudonmedis).

Grynai abstraktinė Prano Gasparonio skulptūra yra “Motina ir vaikas”. Ji padaryta, tiksliau pasakius, suraityta iš plieninės juostos, iškeltos ant platėjančio į viršų piramidinio stovo. Suraizgytos jos formos veikia žiūrovo vaizduotę, bet neišduoda idėjos, palikdamos ją spėliojimo stovy. Kiek mažiau abstrakti figūra yra “rūpintojėlis. Tai daugiau keramišku būdu iš suakmenėjusios medžiagos skurtas kūrinys, pasižymįs truputį grubiomis, bet gana išraiškiomis formomis. Iš tokios pat medžiagos yra ir “Tremtinė”, kurios visa laikysena — delnais pridengtas veidas, įsikibę į jos šonus du vaikučiai — dvelkia ryškiai “apčiuopiamu” tragizmu. Savotiškai įdomus jo kūrinėlis “Ikaras”, iškaltas iš juodo marmuro. Iš

PAVERGTA LIETUVA
Oppressed Lithuania

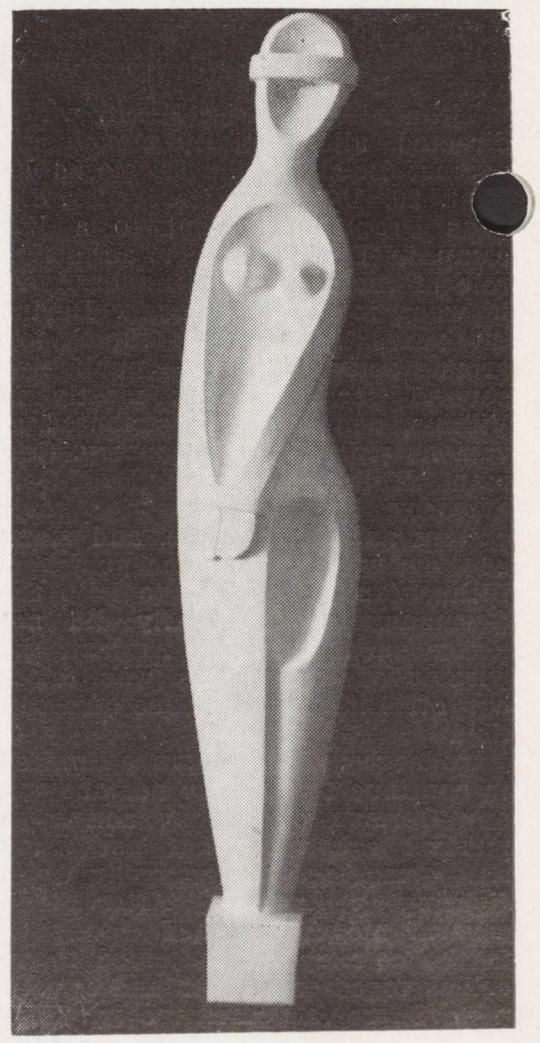

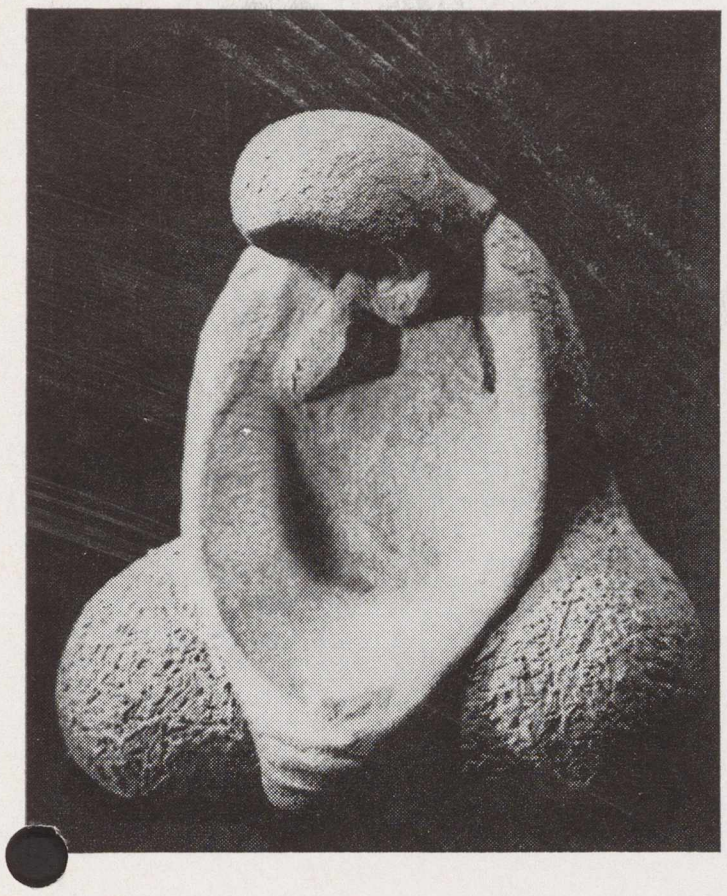

PRANAS GASPARONIS:

PRIE KAPO / Graveside Mourning

PIRMASIS STEBUKLAS / Primary Miracle
Suakmenėjusi keramika, aukštis: 12”

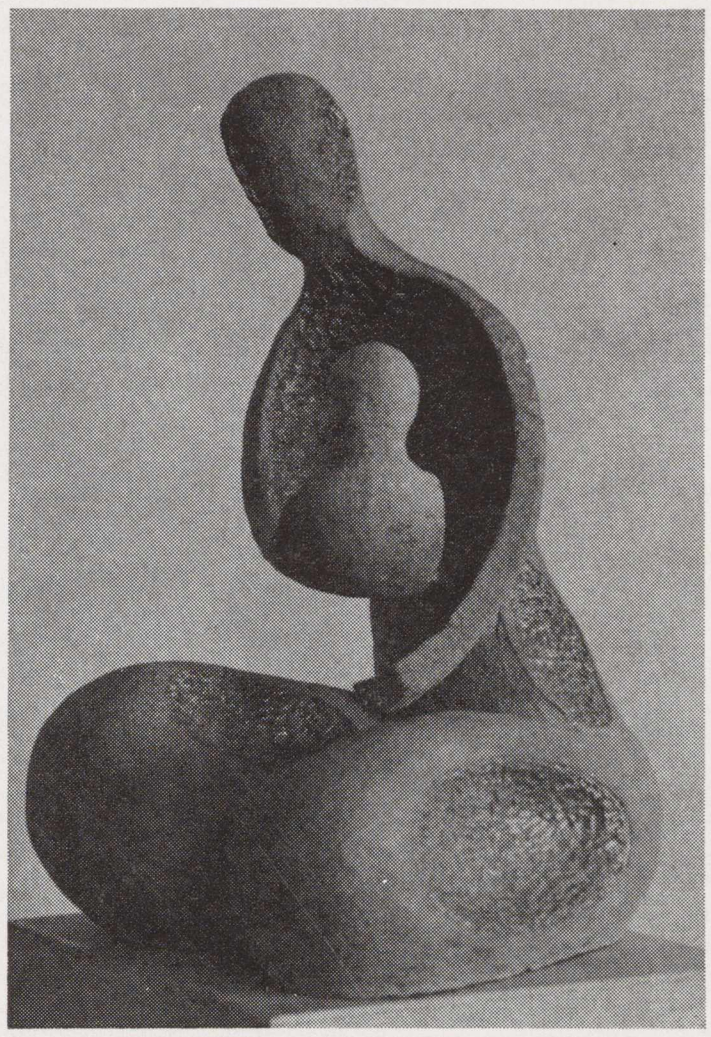

ŠEIMA / Family
Indijos ąžuolas, aukštis: 19”

tikro, jis vaizduoja tik Ikaro sparną, už kurio slepiasi visa iš graikų mitologijos žinoma tragiška istorija, skelbianti žygį į laisvę.

Skyrium tektų kalbėti apie daugelį jo sukurtų, taip įdomių keramikos darbų.

Pirmą kartą su savo darbais parodoje debiutavo Prans Gasparonis vasario 14 — 22 dienomis Čiurlionio galerijoje Chicagoje, dalyvaudamas JAV ir Kanados bendroje metinėje dailės parodoje.

Jo darbų nuotraukų yra spausdi- kultūros žurnalas “Aidai” ir Draugo” kultūros priedas.

Birželio 21 d. jis dalyvauja parodoje, kurią rengia Los Angeles Šv. Kazimiero parapija savo dienos programoj. Mūsų skaitytojams, meno mėgėjams bus gera proga susižinti su nauju iškylančiu talentu.

J. Tininis

KERAMIKA /Ceramics

A. Baranauskas

THE FOREST OF ANYKŠČIAI

(Anykščių šilelis)

Poema

Angliškai išvertė Nadas Rastenis

(Su liet. originalu)

Redagavo ir įžangos žodį parašė J. Tininis. Iliustruota medžio raižiniais. Didelio formato. Puiki dovana mūsų studijuojančiam jaunimui ir amerikiečiams.

Antroji laida

Kaina $3.50

Ši ir daug kitų lietuviškų knygų

"Lietuvių Dienų" knygyne,

4364 Sunset Blvd., Los Angeles,

Calif. 90029

Telefonai: NO 4-2910; NO 4-2919

THE SEASONS

by

Kristijonas Donelaitis

1714-1780

Rendered from the Lithuanian into English verse by

Nadas Rastenis

Published *by* Lithuanian Days

Price: Hard cover $4.00, soft cover $3.00

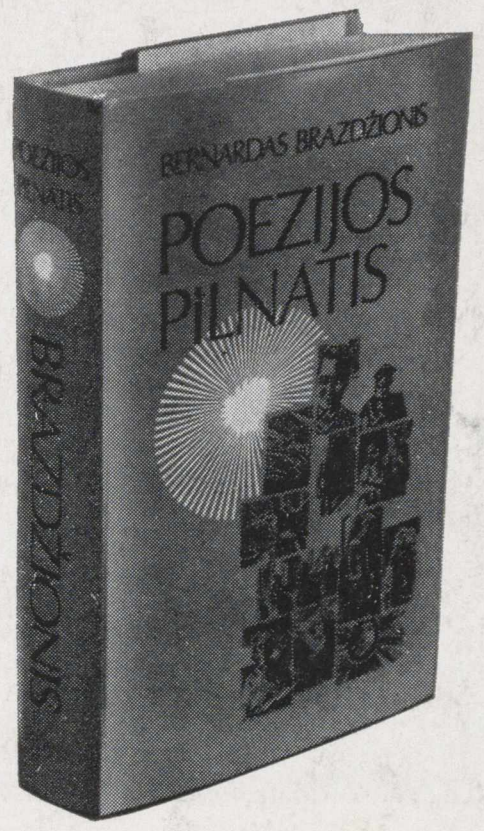

Meninis apipavidalinimas Alf. Dociaus

Bernardas Brazdžionis, **Poezijos Pilnatis.** Eilėraščių rinktinė, sudaryta iš 12 autoriaus poezijos knygų. Iilustracijos, aplankas ir meninis apipavidalinimas dail. Alf. Dociaus. Su autoriaus portretu, darytu Vyt. Maželio. Išleido "Brazdžionio poezijos rinktinei leisti komitetas", pirmininkaujamas J. Andriaus, bendradarbiaujant "Lietuvių Dienų" leidyklai, 1970 m. Didelio formato, 592 psl. Kaina $10.00.

Tai yra vieno mūsų žymiųjų nepriklausomoje Lietuvoje išaugusių poetų 40 kūrybinio darbo metų poezijos rinktinė, išleista jo 60 metų sukakčiai atžymėti. Knygoje yra beveik 500 eilėraščių, atrinktų iš 12 Bern. Brazdžionio poezijos rinkinių; prieš kiekvieną skyrių yra grafinis A. Dociaus piešinys ir knygų, iš kurių parinkti eilėraščiai, viršelio foto nuotrauka su bibliografiniais daviniais. Gale pridėta kalbos, autoriui suteikus literatūros premijas, tarp jų ir Valstybinę literatūros premiją.

Knygai išleisti Los Angeles mieste buvo susidaręs komitetas. Savo žodyje komitetas, tarp kitko, sako: "Kaip Lietuvoje okupacijų metais, taip ir su didele dalimi tautiečių pasitraukęs į Vakarus, Brazdžionis savo kūryba niekad neatitolo nuo Lietuvos. Priešingai, Lietuva ir lietuvis jo kūryboje užėmė pirmaujančią vietą."

Beveik 300 mecenatų, sudėjusių iš anksto po $25 ir po $100 įrodė, kad poetas lietuvių yra mylimas ir vertinamas. Komitetas jo knygai parūpino luksusinį pavidalą, kokio poetas tikrai yra užsitarnavęs. Tai leidinys, kuris puoš mūsų namų knygų lentynas ir su pasididžiavimu bus galima padovanoti ne tik plačiajame pasauly gyvenančiam tautiečiui, bet ir atvykusiam iš Lietuvos, kur Brazdžionio poezija yra labai vertinama ir nuorašais eina iš rankų į rankas.

Gaunama:

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLA
4364 Sunset Boulevard
Hollywood, California 90029